

PROSPECTUS

Session 2025-26

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
(1961 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 35 ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਿਤ)

Centre for Distance and Online Education
Punjabi University, Patiala
(Established under Punjab Act No. 35 of 1961)

Website : www.pbidde.org & www.cdoepunjabiuniversity.in

CONTENTS	PAGE NOs.
1. Courses offered for admission	2
2. Welcome Note	3-4
3. The University: An Introduction	5
4. Centre for Distance and Online Education : An Introduction	6
5. List of Teaching Faculty	7-8
6. Fee Structure	9-10
7. Important Instructions regarding Fees	11-17
8. Detailed Information about the Courses	18-47
9. Points to Remember	48-50
10. Other Important Instructions	51-52
11. Personal Contact Programme (PCP) and Internal Assessment	53
12. Important Guidelines	54-64
13. Nomenclature of Papers	65-81
14. Admission Helpline	82

Courses offered for admission in Session 2025-26

Post Graduate Courses in Languages

1. Masters in English
2. Masters in Punjabi
3. Masters in Hindi

Post Graduate Courses in Social Sciences

4. Masters in Economics
5. Masters in Political Science
6. Masters in History
7. Masters in Public Administration
8. Masters in Sociology
9. Masters in Religious Studies
10. Masters in Sikh Studies

Professional Post Graduate Courses

11. Masters in Journalism and Mass Communication
12. Masters in Education
13. Master of Business Administration (M.B.A.) www.smspup.in
14. Masters of Science (IT)
15. Masters in Commerce
16. Master of Library Science

Under Graduate Courses

1. Bachelor of Business Administration
2. Bachelor of Computer Application
3. Bachelor of Education (B.Ed.)
4. Bachelor of Commerce
5. Bachelor of Library Science
6. B.A.*

***Elective Subjects offered in Bachelor of Arts (B.A.) (in addition to Punjabi/Mudhla Gyan and English Compulsory):**

Economics, Education, History, Mathematics, Psychology, Political Science, Public Administration, Sociology, Defence Studies, Punjabi Literature, Hindi Literature, English Literature, Computer Application, Religion, Drug Abuse, Environment and Road Safety Awareness (Qualifying paper).

Diplomas and Certificate Courses

1. Advanced Graduate Diploma in Accounting and Taxation
2. Advanced Graduate Diploma in Journalism and Mass Communication
3. Advanced Graduate Diploma in HIV/AIDS Counselling
4. Advanced Graduate Diploma in Conflict Resolution
5. Advanced Graduate Diploma in Criminology and Police Administration
6. Advanced Graduate Diploma in Counselling for Substance Abuse, Prevention and Treatment
7. Diploma in Library Science
8. Diploma in Divinity (Sri Guru Granth Sahib Studies)
9. Punjabi Parveshika
10. Gyani
11. Certificate Course in Questioned Documents and Finger Print Analysis
12. Certificate Course in Computer Application

ਸੰਦੇਸ਼

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਇੰਸ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ, ਵਣਜ-ਵਪਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਉਸ ਵਰਗ ਤੱਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੇਸ਼ਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 15000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ/ਕਾਨਸਟੀਚੂਐਂਟ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਉਸ ਸਿਲੇਬਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਅੰਕ ਵੀ ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਰੈਗੂਲਰ ਤੋਂ ਡਿਸਟੈਂਸ ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਡਿਸਟੈਂਸ ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਧੀ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰੈਗੂਲਰ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ/ ਆਨਲਾਈਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜੁੜੇਗਾ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਸੰਵਾਰੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜੀ ਆਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਡਾ. ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ,

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 1961 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 35 ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਿਤ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਮੂਹ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ, ਗਰੀਬ, ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ, ਜੋ ਨਿਰੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਮਲਾ ਹਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਤੇ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਾਂ।

ਡਾ. ਸਤਿਆ ਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ
ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

ਸੰਦੇਸ਼

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ,

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਜੁਲਾਈ 2025 ਦੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਆਗਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਅੰਡਰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਰੰਭ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੰਮ ਕਾਜੀ, ਗਰੀਬ, ਪਛੜੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਡੂ ਖਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਹਿੱਤ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਸੈਂਟਰ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਰਾਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਬੈਂਕ ਕਰੈਡਿਟ ਖਾਤੇ (ABC ID's) ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ DEB ID's ਬਣਾਕੇ ਦਾਖਲਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਸ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦਾਖਲਾ DEB ਦੀਆਂ ID's ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਵੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦੂਰਵਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਸਿਰਫ ਆਨਲਾਈਨ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮੇਨ

ਗੇਟ ਤੇ CDOE ਦਾ Inquiry Centre ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲਾ/ਹੈਲਪ ਸੈੱਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚੇਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਵਧੇਰੇ ਕਾਰਗਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਡਾ. ਸੈਲਿੰਦਰ ਸੇਖੋਂ
ਮੁਖੀ

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

I. THE UNIVERSITY: AN INTRODUCTION

Punjabi University, Patiala, one of the premier institutions of higher education in North India, was established on 30th April, 1962 under the Punjab Act No. 35 of 1961. It is the second university in the world to be named after a language, the first being Hebrew University of Jerusalem in Israel. Initially, the university was established to develop and promote the language, literature, and culture of Punjab; but over the period of time, it has evolved into a multi-faceted and multi-faculty educational institution, over seventy teaching and research departments, covering multiple disciplines. The university takes pride in the achievement of A+ Grade status awarded by the National Assessment and Accreditation Council (NAAC), an autonomous body of the University Grants Commission (UGC).

The university has a modern, well planned, and peaceful campus, situated on Patiala-Chandigarh highway. It presents a splendid sight of beautiful buildings including the famous Guru Gobind Singh Bhawan.

2. CENTRE FOR DISTANCE AND ONLINE EDUCATION: AN INTRODUCTION

Centre for Distance and Online Education, Punjabi University, Patiala was established in 1968 as Directorate of Correspondence Courses. Since then, its name has been changed on three occasions. In August 2023, it was named Centre for Distance and Online Education. It has been a pioneer in imparting education through the distance and online mode. It was the first department in India to introduce a regional language as the medium of instruction and examination. Presently, the multi-faculty department is running 33 academic/professional programmes. The Centre has six Learner Support Centres: Guru Kashi Campus, Talwandi Sabo; University Constituent College, Barnala; Punjabi University Akali Phoola Singh Neighbourhood Campus, Dehla Seehan, Sangrur; Desh Bhagat College, Bardwal Dhuri; Regional Centre Bathinda; and S.D. College, Barnala. Students enrollment in the Centre has

1. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ : ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

1961 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 35 ਤਹਿਤ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1962 ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਚ-ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਹੇਬਰੀਊ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਹੁਣ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਮੰਤਵੀ ਤੇ ਬਹੁ-ਦਿਸ਼ਾਵੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਆਪਨ 'ਤੇ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਦੀ ਇਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਨੈਕ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਐਂਡ ਐਕਰੀਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਾਊਂਸਿਲ) ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ “ਏ+” ਗ੍ਰੇਡ (“A+” Grade) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਵੀ ਹਾਸਲ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਾਈਵੇਅ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਮਿਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਕੈਂਪਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਵਨ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

2. ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ : ਜਾਣ ਪਛਾਣ

1968 ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਮੋਢੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਗਸਤ 2023, ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਧਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਪੰਜਾਬੀ) ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਨ ਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਵਿਭਾਗ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਹਾਂ 'ਤੇ ਕੁਆਲਿਟੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ 33 ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੋਰਸ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ ਬਾਰਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਛੇ ਲਰਨਰ ਸਪੋਰਟ ਸੈਂਟਰ ਹਨ: ਗੁਰੂ ਕਾਸ਼ੀ ਕੈਂਪਸ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ; ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਸੀਚਿਉਟ ਕਾਲਜ, ਬਰਨਾਲਾ; ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇਬਰਹੁੱਡ ਕੈਂਪਸ, ਡੇਲਾ

been as high as fifteen thousand (per academic session) during the previous few years.

The Centre is proud of its students who have always performed exceptionally well in the university examinations, lending credence to the fact that the distance and online modes of learning are second to none.

SALIENT FEATURES OF THE CENTRE FOR DISTANCE AND ONLINE EDUCATION

1. Carefully planned lessons written by eminent scholars or study material is provided to the students.
2. The prepared lessons are in Self Learning Mode, and include suggested readings and important questions at the end to motivate the students to read independently.
3. To supplement the material provided through lessons, some video lessons are also made available to the students.
4. Evaluation of Response-Sheets/ Assignments/Projects submitted by the students is done by the teachers of the Centre.
5. Personal Contact Programmes (PCPs) are regularly conducted to provide intensive classroom instructions, opportunity to discuss and personal guidance to the students.
6. Centre also provides Dashboard facility to its students. Students can visit Centre's website **www.pbide.org** to login to Dashboard and access important informations provided by the Centre.
7. Text books and reference books can be procured by the students from a well-equipped library of the Centre
8. Library facility is also available for the students at Punjabi University Regional Centre, Bathinda; Government Barjindra College, Faridkot; S.D. College, Barnala; Desh Bhagat College, Bardwal (Dhuri) and Gurmat Sagar Trust, Village Sahota, Sri Anandpur Sahib.
9. The students who belong to Scheduled Caste Category and Backward Classes are entitled to fee benefits as per the latest rules of Punjab Government.

ਸਿਆਂ, ਸੰਗਰੂਰ; ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਾਲਜ, ਬਰਡਵਾਲ, ਧੂਰੀ; ਰਿਜ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ, ਬਠਿੰਡਾ; ਅਤੇ ਐਸ ਡੀ. ਕਾਲਜ, ਬਰਨਾਲਾ।

ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਇਸ ਲਈ ਮਾਣ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

1. ਮਾਹਿਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਏ ਗਏ ਯੋਜਨਾ-ਬੱਧ ਪਾਠ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
2. ਜਿਆਦਾਤਰ ਪਾਠ ਸੈਲਫ ਲਰਨਿੰਗ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿਤ ਹਰ ਪਾਠ/ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
3. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀਡੀਓ ਲੈਸਨਜ਼ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
4. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰਾਂ/ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ/ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
5. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਲੇਬਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਿਆਨ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
6. ਸੈਂਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਡੈਸਬੋਰਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ **www.pbide.org** ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਡੈਸਬੋਰਡ ਨੂੰ ਲੋਗਇਨ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
7. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
8. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਿਜ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ, ਬਠਿੰਡਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਬਰਜਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਐਸ.ਡੀ. ਕਾਲਜ, ਬਰਨਾਲਾ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਾਲਜ, ਬਰਡਵਾਲ (ਧੂਰੀ) ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਗਰ ਟਰੱਸਟ, ਪਿੰਡ ਸਹੋਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
9. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੀਸਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

TEACHING FACULTY IN CENTRE

DIRECTOR

Dr. Satya Bir Singh

Ph.D. (IIT Roorkee)

HEAD

Dr. Shailinder Sekhon

M.Com., NET, Ph.D.

PUNJABI

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Gurpreet Kaur 513-6269
M.A. (Punjabi Hons.)
M.Phil., NET, PGDCA, Ph.D.
Dr. Gurpreet Kaur Brar 513-6258
M.A., Ph.D., NET, B.Ed., PGDCA
Dr. Parmeet Kaur (Attached faculty)
M.A., Ph.D., NET
Dr. Deepak Kumar (Guest Faculty)
Ph.D., M.Phil., NET
Dr. Hardeep Kaur (Guest Faculty)
Ph.D., NET
Dr. Gurmeet Singh (Guest Faculty)
Ph.D., NET

ENGLISH

ASSOCIATE PROFESSOR

Dr. Shivani Thakar 513-6484
M.A., M.Phil., Ph.D.

ASSISTANT PROFESSORS

Ms Paramjeet Kaur 513-6440
M.A., M.Ed. NET (English and Education)
Ms. Kanchan
M.A., NET, B.Ed.
Ms.Jasmine Kaur
M.A., NET, PG Diploma in TESOL/TEFL
Dr. Ajay Verma
M.A. S.L.E.T. Ph.D. PGCTE

HINDI

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Surinderpal Kaur 513-6440
M.A., Ph.D.
Dr. Kuldeep Kaur 513-6249
M.A., M.Phil., Ph.D.
Dr. Piyara Singh (Guest Faculty)
M.A., Ph.D.

ECONOMICS

PROFESSORS

Dr. Manisha 513-6216
M.A., NET, Ph.D.
Dr. D.K. Madan (Attached faculty)
M.A. Ph.D.

ASSISTANT PROFESSOR

Ms. Navdeep Kaur (Guest Faculty)
M.A.,NET

HISTORY

PROFESSOR

Dr. Gurkiranjit Kaur Grewal 513-6243
M.A., NET, Ph.D.

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Kanwaljit Kaur Bajwa 513-6401
M.A., M.Phil., NET, Ph.D.
Dr. Kavita Rani 513-6280
M.A., Ph.D.

SOCIOLOGY

ASSOCIATE PROFESSOR

Dr. Deepak Kumar (Attached faculty and
Course Co-ordinator)
M.A., Ph.D.

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Anuradha (Guest Faculty)
M.A., Ph.D., NET
Ms Jasmine Kaur (Guest Faculty)
M.A., NET

LIBRARY SCIENCE

PROFESSORS

Dr.Harinderpal Singh Kalra (Attached
faculty and Course Co-ordinator)
M.Lib., Ph.D.
Dr. BaljinderKaur
M.Lib., Ph.D.
Dr. Navkiran
M.Lib., Ph.D., NET

ASSISTANT PROFESSORS

Amritpal Kaur (Guest Faculty)
NET, M.Lib., BA
Bhupinderjeet Singh (Guest Faculty)
NET, M.Lib., B.A.

POLITICAL SCIENCE

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Gurpreet Singh Brar
M.A., NET, Ph.D.
Dr. Jarnail Singh 513-6276
M.A., M.Phil., NET, Ph.D.
Dr. Amandeep Kaur
M.A., M.Phil., NET, Ph.D.

PSYCHOLOGY

ASSOCIATE PROFESSOR

Dr. Naina Sharma 513-6475
M.A., NET, Ph.D.
Dr. Sukhminder Kaur (Attached faculty)
M.A., Ph.D.

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Harsangeet Pal Kaur 513-6283
M.A. (Economics, Defence Studies),
M.Phil., NET, Ph.D.
Dr. Kewal Krishan (Attached faculty)
M.A., Ph.D., NET

PUBLIC ADMINISTRATION

PROFESSOR

Dr. Ravneet Kaur 513-6245
M.A., Ph.D.
Dr. Renu (Attached faculty)
M.A., Ph.D., NET

ASSISTANT PROFESSOR

Mr. Amritpal Singh (Guest Faculty)
M.A. M.Phil, NET

EDUCATION

PROFESSOR

Dr. Pushpinder Kaur 513-6214
M.A. (Education and Punjabi),
M.Phil., Ph.D.

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Amita Kaistha 513-6422
M.Ed., M.Phil., NET, M.A.(Sociology),
Ph.D.
Dr. Tasneem Khan 513-6215
M.Ed., M.Phil. (Education),
M.A. (Pol.Sci.), Ph.D.
Diploma in Food Technology
Dr. Sharmila Devi 513-6236
M.Sc. (Math), M.Ed., M.Phil.,
NET, Ph.D.

COMMERCE AND MANAGEMENT

PROFESSOR

Dr. Harpreet Kaur 513-6250
M.Com., NET, Ph.D.

ASSOCIATE PROFESSOR

Dr. Harpreet Kaur Sawhney 513-6485
M.Com., NET, Ph.D.

ASSISTANT PROFESSOR

Dr. Sawinder Kaur 513-6447
M.Com., NET, Ph.D.
Dr. Gurpreet Singh 513-6471
MBA, Ph.D.
Dr. Ila Mittal
MBA, Ph.D.
Dr. Harpreet Singh
MBA, Ph.D.

COMPUTER SCIENCE

Professor

Dr. Dharamveer Sharma (Attached faculty)
MCA, Ph.D.

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Vishal Singh 513-6477
MCA, M.Tech., Ph.D.
Dr. Maninder Singh (Attached Faculty)
Ph.D.
Ms. Sukhdeep Kaur (Guest Faculty)
MCA, M.Phil., NET
Ms. Manpreet Kaur Aulakh (Guest Faculty)
M.Tech., NET

RELIGIOUS STUDIES/SIKH STUDIES

PROFESSOR

Dr. Paramvir Singh (Attached faculty)
M.A., Ph.D.

ASSOCIATE PROFESSOR

Dr. Abnish Kaur 513-6275
M.A. (Religious Studies, Punjabi)
NET, Ph.D.

ASSISTANT PROFESSORS

Dr. Raminderjeet Kaur 513-6401
M.A.(Sikh Studies, English),
NET, Ph.D.
Dr. Raswinder Singh (Guest Faculty)
M.A., NET, Ph.D.
Ms. Beant Kaur (Guest Faculty)
M.A., NET

MATHEMATICS

ASSISTANT PROFESSOR

Dr. Chanchal
M.Sc. (Mathematics), NET, Ph.D.
Dr. Jasleen Kaur (Attached Faculty)
M.Sc. (Mathematics), Ph.D.

FORENSIC SCIENCE

ASSISTANT PROFESSOR

Mr. Jaswinder Singh 513-6446
M.Sc.(Forensic Science),
NET, PGDCA, M.Sc. (CS)

JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION

ASSISTANT PROFESSOR

Dr. Alka Bansal 513-6485
M.A. (JMC), NET, Ph.D.
Mr. Sukhdeep Singh (Guest Faculty)
M.A., NET

FEE STRUCTURE

Sr. No.	Name of the Course	Total fee for the students registered with Punjabi University, Patiala	Total fee for the students not registered with Punjabi University Patiala
1.	M.A. Semesters-I & II (English, Punjabi, Hindi, History, Economics, Sociology Political Science, Religious Studies, Sikh Studies, Public Administration)	10400/-	12080/-
2.	M.A. Semesters-III & IV (English, Punjabi, Hindi, History, Economics, Sociology Political Science, Religious Studies, Sikh Studies, Public Administration)	9665/-	12080/-
3.	M.A. (JMC) Semesters-I & II	12110/-	13790/-
4.	M.A. (JMC) Semesters-III & IV	11375/-	13790/-
5.	M.A. Education Semesters-I & II	26160/-	27840/-
6.	M.A. Education Semesters-III & IV	25425/-	27840/-
3.	M.Sc. (IT) Semesters-I & II	17740/-	19420/-
4.	M.Sc. (IT) Semesters-III & IV	17005/-	19420/-
5.	M.Com. Semesters-I & II	11460/-	13140/-
6.	M.Com. Semesters-III & IV	10725/-	13140/-
7.	B.A. Semesters-I & II	9580/-	11260/-
8.	B.A. Semesters-III & IV	8845/-	11260/-
9.	B.A. Semesters-V & VI	8845/-	11260/-
10.	B.Ed. Semesters-I & II	20265/-	21945/-
11.	B.Ed. Semesters-III & IV	21300/-	23715/-
12.	B.B.A. Semesters-I & II	15230/-	16910/-
13.	B.B.A. Semesters-III, IV	14495/-	16910/-
14.	B.B.A. Semesters-V & VI	14495/-	16910/-
15.	BCA Semesters- I & II	15820/-	17500/-
16.	BCA Semesters- III & IV	15085/-	17500/-
17.	BCA Semesters- V & VI	15085/-	17500/-

NOTE : *FEE DETAILS FOR PRACTICAL SUBJECTS IN B.A. (OLD SCHEME) COURSE

1. A candidate seeking admission in any of the above courses is required to pay practical fee as per university rules where ever applicable.
2. A candidate seeking admission in B.A. (Semester-I to VI) with Psychology has to pay total fee 800+1180 = Rs. 1980/- (per year) in addition to the total fee mentioned above.
3. A candidate seeking admission in B.A. (Semester-I to VI) with practical papers such as Computer Application, is required to pay Rs. 590/- (per semester) total 1180/- (per year) as practical fee separately in addition to the total mentioned fee.
4. In case of any increase in the fee of any of the above courses, the students shall have to pay the difference.

FEE STRUCTURE

Sr. No.	Name of the Course	Total fee for the students registered with Punjabi University, Patiala	Total fee for the students not registered with Punjabi University, Patiala
18.	B.Com. Semesters-I & II	10220/-	11900/-
19.	B.Com Semesters-III & IV	8895/-	11310/-
20.	B.Com Semesters-V & VI	8895/-	11310/-
21.	B.Lib. Semesters-I & II	13895/-	15575/-
22.	M.B.A (Semester-I)	28805/- (2500/- Library Security Refundable as per university norms)	26795/- (2500/- Library Security Refundable as per university norms)
23.	M.B.A (Semester-II)	22095/-	22095/-
	Diplomas and Certificate Courses		
24.	Diploma in Library Science	8230/-	9910/-
25.	Diploma in Divinity (Sri Guru Granth Sahib Studies)	6040/-	7720/-
26.	Punjabi Praveshika	6220/-	7900/-
27.	Gyani	6440/-	8120/-
28.	Certificate Course in Questioned Documents and Finger Print Analysis	9980/-	11660/-
29.	Certificate Course in Computer Application	8965/-	10645/-
30.	Advanced Graduate Diploma in Journalism and Mass Communication	13290/-	14970/-
31.	Advanced Graduate Diploma in Conflict Resolution	17105/-	18785/-
32.	Advanced Graduate Diploma in Criminology and Police Administration	17105/-	18785/-
33.	Advanced Graduate Diploma in HIV/AIDS Counselling	11815/-	13495/-
34.	Advanced Graduate Diploma in Counselling for Substance Abuse Prevention and Treatment	17105/-	18785/-
35.	Advanced Graduate Diploma in Accounting and Taxation	13210/-	14890/-

If a candidate had been registered with Punjabi University, Patiala at some point of time, but migrated to another university, he/she will be required to pay 130/- in addition to the total fee of the concerned course.

If a candidate who is already registered with Punjabi University, Patiala, but qualifies to be a Gap Year student under Semester System, wants to take admissions in the 2nd year, or the 3rd year, he/she will have to pay Rs. 735/- as Library security fee in addition to the total mentioned fee of the concerned course.

1. IMPORTANT INSTRUCTIONS REGARDING FEES

- 1.1. If there is any increase in Examination Fee, Tuition Fee, or annual charges etc. pertaining to any course/class at a later stage, the candidate shall have to pay the difference.
- 1.2. Library Security of Rs. 735/- is a part of Tuition Fee and other charges. The candidate, who has already paid library security in the first year of any integrated course is not required to pay the same in the subsequent years of the same course **(provided there is no gap year)**. The candidate can claim refund for security (on request) within a year of leaving the Centre through prescribed application form available on the website of the Centre **www.pbiddle.org**. Last date for applying for refund of the security is 15th July of the next year in which the result of the candidate's final examination of the course is declared.
- 1.3. The candidate is required to submit full Tuition Fee, Examination Fee and other charges alongwith the admission form. If a candidate does not pay the full fee, he/she shall be charged Rs. 295/- as discrepancy fee.
- 1.4. Regular employees of Punjabi University, Patiala are exempted from the payment of Tuition Fee, Library Security, Medical Fee and Library Membership Fee.
- 1.5. Examination Roll Number/Detail Marks Card/Degree of a defaulter students will be withheld.

2. MODE OF PAYMENT OF FEES

Candidates can deposit fees (except for M.A. Education) via a link given on the website of the Centre through Debit card/Credit card/Internet Banking.

1. ਫੀਸ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ

- 1.1. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ, ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ/ਚੰਦੇ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।
  - 1.2. **ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਕਿਊਰਟੀ**
ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਅਤੇ ਚੰਦਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ 735/- ਰੁਪਏ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਕਿਊਰਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਕਿਊਰਟੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕਿਊਰਟੀ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ **(ਬੇਸ਼ਰਤ ਕੋਈ ਅੰਤਰਾਲ ਸਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ)** ਇਹ ਰਕਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਭਾਗ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਫਾਰਮ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ **www.pbiddle.org** 'ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ। ਸੈਸਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀ 15 ਜੁਲਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨਟਿਗਰੇਟਿਡ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਕਿਊਰਟੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਲਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਕਿਊਰਟੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, **ਬੇਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸਾਲ ਦਾ ਗੈਪ ਨਾ ਹੋਵੇ।**
  - 1.3. **ਤਰੁੱਟੀ ਫੀਸ**
ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਪੂਰੇ ਭਰਨੇ ਹੋਣਗੇ। ਘੱਟ ਫੀਸ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਸਮੇਂ 295/-ਰੁਪਏ ਤਰੁੱਟੀ ਫੀਸ ਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
  - 1.4. ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਕਿਊਰਟੀ, ਮੈਡੀਕਲ ਫੀਸ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ।
  - 1.5. ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਡਿਫਾਲਟਰ ਹੋਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰੋਲ ਨੰਬਰ/ਨਤੀਜਾ/ਅੰਕ ਬਿਓਰੋ ਕਾਰਡ/ਡਿਗਰੀ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ## 2. ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫੀਸਾਂ (ਐਮ.ਏ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਡੈਬਿਟ/ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ/ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ **www.pbiddle.org** 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਲਿੰਕ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

For the student of M.A. (Education) only :
Students of M.A. (Education) can deposit fees only through offline mode in A/C No. 65203292422 Fee Slip will be available on the website of the Centre.

Instructions to deposit admission fee:

1. Fee once deposited in the University Bank Account can't be refunded by the bank.
2. Only original bank receipt (pay-in-slip) will be accepted by the Centre. No photo copy of the receipt will be accepted.
3. In case of loss of pay-in-slip, the candidate may obtain certificate of proof of having deposited fee from the concerned branch of the bank
4. Any Fees paid by the student in excess of the fees mentioned in the prospectus will not be refunded by the Centre. The additional fee paid may be adjusted in the next class as per the instructions of the Director. If the student is in the final year, then there are no clear rules in the university in such cases. In these cases, the fee can be refunded only after the approval of the Finance Officer.

3. REFUND OF TUITION FEE AND OTHER CHARGES

- 3.1 In case the certificates submitted by an applicant are found to be bogus or forged or if wrong information is provided by a candidate, Tuition Fee and other charges paid by him/her shall not be refunded.
- 3.2 **It is the sole responsibility of the applicant to check his/her eligibility before applying. If he/she is ineligible for admission in the course he/she has applied for, the fees paid by him/her shall be refunded after a deduction of 25% of the Tuition Fee.** However, Late Fee, Examination Fee and annual charges, if paid, will be fully refunded.

ਕੇਵਲ ਐਮ.ਏ. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ :
ਐਮ.ਏ. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਕੇਵਲ offline mode ਨਾਲ ਖਾਤਾ ਨੰ: 65203292422 ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੀਸ ਚਲਾਨ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ :

1. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਫੀਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
2. ਸਲਿੱਪ ਦੀ ਅਸਲ ਕਾਪੀ ਹੀ ਸੈਂਟਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਬੈਂਕ ਵਿਖੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਸ ਸਲਿੱਪ ਦੀ ਫੋਟੋ-ਕਾਪੀ ਸੈਂਟਰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।
3. ਫੀਸ ਦੀ ਸਲਿੱਪ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਬੰਧਤ ਬੈਂਕ ਦੀ ਬਰਾਂਚ ਵਲੋਂ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੀਸ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ।
4. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਵੱਧ ਭਰੀ ਫੀਸ ਸੈਂਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਾਧੂ ਭਰੀ ਫੀਸ ਅਗਲੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਫਿਰਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਿੱਤ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਫੀਸ ਵਾਪਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
3. **ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦੇ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਸੰਬੰਧੀ**
  - 3.1 ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ/ਝੂਠੇ ਪਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਦਰਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗਲਤ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦੇ ਜੋ ਕਿ ਫਾਰਮ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
  - 3.2 **ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਤਰਤਾ ਚੈਕ ਕਰਨਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪਾਤਰਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਵਿਚੋਂ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਟੌਤੀ ਉਪਰੰਤ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।** ਪਰ ਲੇਟ ਫੀਸ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਜੇਕਰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੋਰਸ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ ਚੈਕ ਕਰਨਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।
  - 3.3 ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਰਸ ਲਈ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ

- 3.3 Multiple payments received for the same course/category due to some technical fault will be considered for refund.
- 3.4 If an applicant chooses to withdraw his/her application for admission, the fees paid by them will be refunded as per UGC/Punjabi University rules.
- 3.5 In case of the death of a student during an academic session, his/her entire fee (including annual charges) will be refunded to their family on production of death certificate and affidavit. But if lessons have already been sent to the student by the Centre, 10% processing fee will be deducted from the Tuition Fee.
- 3.6 If a candidate takes admission in regular department of the university and deposits fee there also, his/her fee deposited in the Centre for the Distance and Online Education will be refunded on production of an application, duly attested by the Head of the regular department.
- 3.7 In case a candidate shifts from another department to Centre for Distance and Online Education or vice versa, fees paid by him/her will be adjusted. The candidate, however, will have to pay the difference in the fees, if any.

Note :

- a. After admission in the CDOE due to the reasons shown above at serial number 3.2 and 3.4 to 3.7, application fee is non-refundable and non-transferable.
- b. A candidate who deposits only Library Security at the time of admission and is found ineligible, the fees paid by him/her shall be refunded after a deduction of 25% as per rules.

4. FEE CONCESSION

- 4.1 If two or more real brothers/sisters are

ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਭਰੀ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- 3.4 ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਦਾਖਲਾ withdraw ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. /ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- 3.5 ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੀਸ (ਸਮੇਤ ਚੰਦਿਆਂ) ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਰਿਫੰਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪਾਠ-ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਰੀ ਗਈ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਵਿਚੋਂ 10% ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਫੀਸ ਕੱਟ ਕੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- 3.6 ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ/ਸੈਂਟਰ (ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋਵੇ) ਵਿਚ ਰੈਗੂਲਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕੋਰਸ ਦੀ ਫੀਸ (ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਅਦਾਰੀਆਂ ਆਦਿ) ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਿਫੰਡ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਤੇ ਫੀਸਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵੇਰਵੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ ਮੁਖੀ ਤੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- 3.7 ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਦਾਖਲਾ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਰੈਗੂਲਰ ਦਾਖਲਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਫੀਸ ਐਡਜਸਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਫੀਸ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨੋਟ: (ੳ) ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਉਕਤ ਲੜੀ ਨੰਬਰ 3.2 ਅਤੇ 3.4 ਤੋਂ 3.7 ਤੇ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਫੀਸ ਵਾਪਸ/ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੀਸ ਰਿਫੰਡ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

(ਅ) ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪਾਤਰਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਕਿਓਰਟੀ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਕਿਓਰਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ 25% ਬਣਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

4. ਫੀਸ ਮੁਆਫੀ

- 4.1 ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹਕੀਕੀ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣਾਂ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਸ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਦੀ ਅੱਧੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਰਸ ਫੀਸ (ਸਭ ਫੰਡਾਂ ਸਮੇਤ) ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਛੋਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਹਾਹੀਣ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣ ਨੂੰ

- studying in the Centre, benefit of half tuition fee concession would be allowed to only that child/children whose course fee (including all funds) is the minimum. However, concession shall not be allowed to a married child/children, as he/she cannot be considered as dependent on the parents.
- 4.2 Students suffering from Cancer/AIDS or Thalassemia will only pay Examination Fee, Practical Fee, and Library Security.
- 4.3 Children/dependents of the members of Armed Forces (including para-military personnel) who have either been killed or permanently disabled in the Indo-Pak Conflict of 1965, Indo-Pak Conflict of 1971 as sufferers of Indo-Chinese Hostilities of 1962 and Indian Peace Keeping Force (IPKF) in Sri Lanka, are entitled to total Tuition Fees exemption (if their monthly income is less than Rs. 1500/-).
- 4.4 Wife/children of the regular employees of Punjabi University, Patiala, provided that they themselves are not employed.
- 75 % Tuition Fee concession to those who are drawing salary upto Rs. 57700/- per month (Basic + Secretariat Pay wherever applicable)
  - 25% Tuition Fee concession to those drawing salary Rs. 57701/- to 66800/- (Basic + Secretariat Pay wherever applicable)
  - No Tuition Fee concession to those drawing salary Rs. 66801/- and above per month (Basic + Secretariat Pay wherever applicable) (These concessions shall be limited upto two children)
The candidate must pay full fee, deducting Tuition Fee according to above concessions and postal charges Rs. 410/- (on request).
- 4.5 Regular employees of Punjabi University, Patiala are exempted from the payment of Tuition Fee, Library Security Rs. 735/-, Medical Fee Rs. 50/-
- ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਾਪਿਆਂ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆਂ ਜਾਵੇਗਾ।
- 4.2 ਕੈਂਸਰ, ਏਡਜ਼ ਜਾਂ ਥੈਲੇਸੀਮੀਆ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਮਤਿਹਾਨੀ ਫੀਸ, ਪ੍ਰਯੋਗਿਕ ਫੀਸ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਾਸ਼ੀ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।
- 4.3 ਜੇਕਰ ਸੁਸ਼ਤਰ ਬਲਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲ ਸੇਵਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) 1962 ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਚੀਨ ਝੜਪ, 1965 ਜਾਂ 1971 ਦੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ, ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਅਮਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਲਾਂ (IPKF) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਜਾਂ ਸਦੀਵੀ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ 1500/- ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ/ਨਿਰਭਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ।
- 4.4 ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:
- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 57700/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ (ਮੁੱਢਲੀ ਤਨਖਾਹ + ਸਕੱਤਰਤਨ ਪੇ) ਤੱਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 75% ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ।
  - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 57701/- ਤੋਂ 66800/- ਤੱਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 25% ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ।
  - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 66801/- (ਮੁੱਢਲੀ ਤਨਖਾਹ + ਸਕੱਤਰਤਨ ਪੇ) ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਇਹ ਛੋਟ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ 410/- ਪੋਸਟਲ ਚਾਰਜ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- 4.5 ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 735/-, ਮੈਡੀਕਲ ਫੀਸ 50/-, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 40/- ਅਤੇ ਪੋਸਟਲ ਚਾਰਜ 410/- ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਛੋਟ ਲਈ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ।
- 4.6 ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਇਸ ਛੋਟ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।
- 4.7 ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਮਾਪੇ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ।
- 4.8 ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ 100% ਅਪਾਹਜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਛੋਟ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।
-
- ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਵੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ

-,Library Membership Fee Rs. 40/- and Postal Charges Rs. 410/-. Permission from the Department/Office where the employee is posted is compulsory to avail this concession.

- 4.6 Child of a person killed in 1984 riots or terrorist violence in Punjab State.
- 4.7 Child of a person killed as a result of action by security forces in the aid of civil war.
- 4.8 Child of a 100% physically disabled riot affected person.
- 4.9 Child of a sikh migrant.
- 4.10 Child of an army personnel killed/relieved from duty due to 100% physical disability.

For Sr. No. 4.6-4.10, candidate will deposit only Examination Fee + Practical fee and Library Security.

- 4.11 Physically Handicapped (40% and above) are exempted from only Examination Fee.

5. POST MATRIC SCHOLARSHIP SCHEME*

SC/ST Category : This scheme is applicable in the case of those candidates, annual income of whose parents is not more than Rs. 2.50 lakh. For Post Matric Scholarship, SC/ST candidates, taking admission after filling online form, will deposit Rs. 1235/- in first year of the course. For the second and third year (without gap), the candidates taking admission online will deposit Rs. 500/- including Late Fee at the time of admission. **Any late fee will also have to be paid by the student at the time of admission.** To avail the concession under "AASHIRWAD SCHEME", the candidate has to be registered for "AASHIRWAD SCHEME" and has to apply with allotted ID under Punjab Government Instructions.

Candidates will be required to submit the following documents in the Centre after applying online under the Punjab Govt's "AASHIRWAD SCHEME" :

- (1) Copy of the application form (Dr. Ambedkar Scholarship Portal) filled online with passport size photo

- 4.9 ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਛੋਟ ਦੀ ਲਾਗੂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
- 4.10 ਜੇਕਰ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਂ ਫੌਜੀ ਸੀ ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ ਜਾਂ 100% ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਛੋਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ (4.6 ਤੋਂ 4.10) ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿਰਫ ਇਮਤਿਹਾਨੀ ਫੀਸ, ਪ੍ਰਯੋਗਿਕ ਫੀਸ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰਕਮ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏਗਾ।

- 4.11 ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 40% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਮਤਿਹਾਨੀ ਫੀਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਹੋਰ ਫੀਸਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।

5. ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ*

ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕੀਮ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ:

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨ-ਜਾਤੀ: ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕੇਵਲ 2.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਆਮਦਨ ਤੱਕ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਆਨਲਾਈਨ ਫਾਰਮ ਭਰ ਕੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਗੇ ਉਹ 1235/- ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਸਾਲ (ਬਿਨਾਂ ਗੈਪ) ਆਨਲਾਈਨ ਭਰ ਦੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ 500/- ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। **ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਜੇ ਲੇਟ ਫੀਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।**

ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਰਿਆਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸਕੀਮ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਈਡੀ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। **ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਆਨਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਨਿਮਨ ਦਰਸਾਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ:**

1. ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ ਦੀ ਕਾਪੀ (ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਪੋਰਟਲ) ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਾਈਜ਼ ਫੋਟੋ
  2. Undertaking (ਅਸਲ) ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਲੋਂ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਪਾਸ ਪੋਰਟ ਸਾਈਜ਼ ਫੋਟੋ ਸਮੇਤ)
  3. ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੁਖੀ ਵਲੋਂ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ
  4. ਫਰੀ ਸ਼ਿਪ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ (ਕੇਵਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)
- ਰੀਨੀਊਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕੋਰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫਰੀਸ਼ਿਪ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ।**
5. ਪਿਤਾ/ਪਤੀ/ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੋ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2025 ਤੋਂ ਬਾਅਦ

- (2) Undertaking (original) uploaded online by the student (with passport size photo)
- (3) Copy of Attendance Register or Certificate of the student, verified by the Head
- (4) Copy of Freeship Card (Only for SC category students).
For renewal students, copy of Freeship Card, submitted at the time of admission in 1st year of the course, is acceptable.
- (5) Income Certificate of Father/Husband/Guardian's income, issued after 1st April, 2025 (issued by Tehsildar/Naib Tehsildar) - Original. **For renewal students, a copy of the freeship card issued in the first year of the course is acceptable.**
- (6) Copy of Caste Certificate
- (7) Copy of Aadhar Seeded Bank Account of the student.
- (8) Copy of 'Aadhar Seed Status : Success' print out on web portal from student's ID.
- (9) Copy of Matriculation Certificate.
- (10) Copy of Last Result, Session 2024-25, on the basis of which admission in the current course has been taken.
- (11) If there is gap in study, Self-Declaration about Gap year and that student has not taken benefit of scholarship of this level course.
- (12) Copy of Aadhar Card of the student
- (13) Copy of Identity Card of the student issued by the University
- (14) Copy of Residence Certificate (Residence Certificate should not be more than five year old at the time of apply)
- (15) Copy of the student's Online Examination Application Form
- (16) Copy of previous year Online Applied Form for scholarship (only for renewal students)
- (17) Undertaking about Creamy Layer (Only for OBC students)
- (18) Copy of information duly filled after scanning of QR Code from the Check List.

It is compulsory for the candidate to deposit two duly signed copies of all of the above documents (one original and one photo copy) alongwith two passport size photographs.

NOTE :

- (1) No intimation in this regard will be sent by the Centre separately.
- (2) The eligible candidates are required to submit two hard copies of Post Matric Scholarship in the Centre immediately.
- (3) The candidates, who have not applied for Post Matric Scholarship on the above said Portal by due date or whose cases are rejected by Punjab Govt., will have to pay full fee before the issuance of Examination Roll Number/DMC/Degree.
- (4) Before applying online, the candidate must read

ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

(ਕੇਵਲ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ/ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ) ਅਸਲ ਰੀਨੀਊਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕੋਰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫਰੀਸ਼ਿਪ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ।

6. ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਾਪੀ
7. ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਸੀਡਡ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਦੀ ਕਾਪੀ
8. ਵੈਬ ਪੋਰਟਲ ਉੱਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਆਈ.ਡੀ. ਵਿੱਚੋਂ (Aadhar Seed Status : Success) ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਿੰਟ ਆਊਟ ਦੀ ਕਾਪੀ
9. ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਾਪੀ
10. ਆਖਰੀ ਨਤੀਜਾ (ਰਿਜ਼ਲਟ) ਸੈਸ਼ਨ 2024-25 ਜਿਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚਲੰਤ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
11. ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਗੈਪ ਹੈ ਤਾਂ ਗੈਪ ਸਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੋਰਸ ਤੇ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਲਾਭ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਸਬੰਧੀ ਸਵੈ-ਘੋਸ਼ਣਾ
12. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ
13. ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਈ.ਡੀ. ਕਾਰਡ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ
14. ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਾਪੀ (ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੋਰਟਲ ਤੇ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾ ਹੋਵੇ)
15. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਆਨ ਲਾਈਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਫਾਰਮ ਦੀ ਕਾਪੀ
16. ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਆਨ ਲਾਈਨ ਫਾਰਮ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ (ਕੇਵਲ ਰੀਨੀਊਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)
17. ਕਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਬੰਧੀ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ (ਕੇਵਲ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)
18. ਚੈਕ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਾਰ ਕੋਡ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕਰਕੇ ਭਰੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਪੀ।

ਉਕਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ 2 ਕਾਪੀਆਂ (ਇਕ ਅਸਲ ਅਤੇ ਇਕ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਸਮੇਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ 2 ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਾਈਜ਼ ਫੋਟੋਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਨੋਟ :

1. ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
2. ਯੋਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।
3. ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਦੀ ਬਣਦੀ ਪੂਰੀ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰੋਲ ਨੰਬਰ/ਅੰਕ ਬਿਓਰਾ ਕਾਰਡ/ਡਿਗਰੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

the instructions on website of the Centre carefully .

- 6. BC/OBC Category :** This scheme is only for those candidates, the annual income of whose parents is not more than Rs. one lakh per annum. The candidate will have to deposit full fee at the time of admission. He/She will be required to submit the following documents in the Centre after applying online under the Punjab Govt's **AASHIRWAD SCHEME :**

- Copy of the online form (Dr Ambedkar Scholarship Portal), passport size photograph and student's password
- Copy of the undertaking uploaded
- Category certificate to be submitted should be issued by Tehsildar office.
- Income certificate to be submitted (in original) should have been issued by Tehsildar office after 01 April, 2025. If income certificate is issued by the Naib Tehsildar office and is signed by Naib Tehsildar, the certificate must be countersigned by the Tehsildar.
- Copy of the Matric certificate
- Copy of the last exam passed
- Copy of the bank pass book showing account number, IFSC Code clearly.
- Copy of the student's and one of parents his/her parents Aadhar Card. In case of parents death, copy of Aadhar Card of Guardian (e.g. grand parents) is required.
- Copy of the latest residence certificate (not older than five years)
- Copy of the Identity Card issued by the Centre for Distance and Online Education
- In case of renewal, the Candidate must submit the copy of last year online form (Dr Ambedkar Scholarship Portal)
- Attendance report of the concerned student duly attested by the Director of the Centre

It is compulsory for the candidate to deposit two duly signed copies of all of the above documents (one original and one photo copy) alongwith two passport size photographs.

NOTE :

- No intimation in this regard will be sent to the candidates by the Centre separately.**
- Before applying, the candidates must read the instructions on website of the Centre carefully .**

- 4. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਵੈਬਸਾਈਟ www.pbiddle.org ਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ।**

6. ਬੀ.ਸੀ./ਓ.ਬੀ.ਸੀ. : ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਤੱਕ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ **ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸਕੀਮ** ਤਹਿਤ ਆਨਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਨਿਮਨ ਦਰਸਾਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ:

- ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਾਈਜ਼ ਫੋਟੋ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਪਾਸਵਰਡ।
- ਆਨ-ਲਾਈਨ ਸਮੇਂ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਕਾਪੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਮਦਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 01 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2025 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਆਮਦਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੁੱਤੀ-ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।
- ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਾਪੀ।
- ਆਖਰੀ ਨਤੀਜਾ (ਰਿਜ਼ਲਟ) ਦੀ ਕਾਪੀ।
- ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਕਾਪੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ, IFSC ਕੋਡ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਦਰਸਾਇਆ ਹੋਵੇ।
- ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਅਦ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਆਦਿ।
- ਨਵੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਾਪੀ (ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾ ਹੋਵੇ)।
- ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ।
- ਰਨਿਊਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਫਾਰਮ (ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਪੋਰਟਲ) ਦੀ ਕਾਪੀ ਜ਼ਰੂਰ ਨੱਥੀ ਕਰੇ।
- ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ।

ਉਕਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ (ਇਕ ਅਸਲ ਅਤੇ ਇਕ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਸਮੇਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ 2 ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਾਈਜ਼ ਫੋਟੋਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਨੋਟ :

- ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ www.pbiddle.org ਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ।

DETAILED INFORMATION ABOUT THE COURSES

(For Nomenclatures of Papers, see (pages 65 to 81) the subsequent pages of the Prospectus.)

MASTER OF ARTS (M.A.) M.A. PART-I (SEMESTERS I & II)

(ENGLISH, PUNJABI, HINDI, HISTORY, ECONOMICS, POLITICAL SCIENCE, RELIGIOUS STUDIES, SIKH STUDIES, PUBLIC ADMINISTRATION, SOCIOLOGY, JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION)

1. Eligibility : Admission to M.A. Part-I is open to any candidate who has passed Bachelor's Degree in any stream (irrespective of his/her score in the examination) from Punjabi University or any other statutory/recognised University in India or abroad. Any other university from which the candidate has passed his/her Bachelor's must be recognised by the Academic Council of the Punjabi University Patiala as equivalent thereto. The candidate should not have already passed M.A. examination in the same subject from Punjabi University Patiala or any other statutory university.

OR

A candidate who has passed three years course of Modern Office Practice, passed Punjabi as a compulsory subject in B.A. Part-I, II and III can get admission in M.A. Part-I, provided that he/she has not already passed M.A. examination in the same subject from Punjabi University Patiala or any other statutory university.

2. Personal Contact Programme (PCP)- Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਕੋਰਸਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ

(ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ (ਪੰਨਾ 65 ਤੋਂ 81 ਤੱਕ) ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ)

ਐਮ.ਏ. (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ)

(ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)

(ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼, ਇਕਨਾਮਿਕਸ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ, ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਮਾਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ)

1. ਪਾਤਰਤਾ : ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਕਲਟੀ ਵਿਚ ਬੀ.ਏ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸਮਾਨ/ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਐਮ.ਏ. ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਟੈਕਨੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵੱਲੋਂ 10+2 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਮਾਡਰਨ ਆਫਿਸ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

2. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) : ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

**M.A. PART-II (SEMESTERS III & IV)
(ENGLISH, PUNJABI, HINDI,
HISTORY, ECONOMICS, POLITICAL
SCIENCE, RELIGIOUS STUDIES, SIKH
STUDIES, PUBLIC ADMINISTRATION,
SOCIOLOGY, JOURNALISM AND MASS
COMMUNICATION)**

1. Eligibility : To qualify for admission to second year of a course, a candidate must have passed 50% of total papers of the two semesters of the first year. In case, the result of the second semester has not been declared at the time of admission to the third semester, the candidate may be admitted provisionally. He/She will be allowed to take examination of third semester only if he/she has passed 50% of the total papers of first year (i.e. first and second semester).

Note: A candidate placed under reappear in any paper, will be allowed two years/two chances to pass the paper.

2. Personal Contact Programme (PCP)- Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

Note:

- (i) A candidate must pass the M.A. course within a period of four years.
- (ii) A candidate who has passed M.A. Part-I through regular mode, but due to certain special circumstances, he/she is not able to continue his/her studies regularly is allowed to seek admission in M.A. Part-II in the Centre for Distance and Online Education.
- (iii) A candidate who seeks admission in M.A. Part-I in Centre for Distance and Online Education and wants to pursue the second

ਐਮ.ਏ. (ਭਾਗ ਦੂਜਾ)

(ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)

(ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼, ਇਕਨਾਮਿਕਸ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਮਾਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ)

1. ਪਾਤਰਤਾ :

- (i) ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।
- (ii) ਰੀ-ਅਪੀਅਰ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ/ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

2. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) : ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

- ਨੋਟ :**
- 1. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਐਮ.ਏ. ਕੋਰਸ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
  - 2. ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਰੈਗੂਲਰ ਮੌਡ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰੈਗੂਲਰ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਉਹ ਸੈਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

year privately but does not fulfil the eligibility conditions to appear as a private candidate in Part-II, will have to continue their M.A. Part-II studies through Distance Education in this Centre only.

- (iv) Medium of instruction and examination for M.A. in Punjabi, English, and Hindi will be the respective languages only. For M.A. in Journalism and Mass Communication, the medium of instruction and examination will be English only.
- (v) For M.A. in Religious Studies, and Sikh Studies the medium of instruction will be Punjabi only. Medium of examination will be Punjabi only. Study material will be provided in Punjabi only.
- (vi) For M.A. in Public Administration, medium of instruction will be in English only & Medium of examination will be as per the University rules. For all other courses, English as well as Punjabi will be used as mediums of instruction and examination.
- (vii) The minimum marks required to pass a course shall be 40% for the students of M.A.-I and 35% for the students of M.A.-II. If a student fails to secure the required marks, he/she shall be placed under reappear in that papers. Such a candidate would carry the internal assessment marks secured by him/ her for his/her reappear examination.
- (viii) There will be no extra chance for internal examination.

M.A. EDUCATION

TOTAL SEATS : 200

FOR PART-I (SEMESTERS I & II)

- 1. Eligibility :** Graduation in any stream/B.Ed or equivalent with at least 45% marks (40% marks in case of SC/ST candidates).
- 2. Personal Contact Programme (PCP)-** Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.
- 3. Internal Assessment:** Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal

3. ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਤਰਤਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸੈਂਟਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ।
4. ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਸੰਬੰਧਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਐਮ.ਏ. ਜਰਨਿਲਜਮ ਅਤੇ ਮਾਸ ਕਾਮਨੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।
5. ਐਮ.ਏ. ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਰਲੀਜਸ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ।
6. ਐਮ.ਏ. ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮਾਧਿਅਮ ਕੇਵਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਬਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
7. ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 40% ਅਤੇ ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ 35% ਅੰਕ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੇਪਰ/ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੀਅਪੀਅਰ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅੰਕ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ।
8. ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਧੂ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਮ.ਏ. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ : 200

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ :** ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ/ਬੀ.ਐਡ. ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 45% ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ (ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ 40%)।
2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ-** ਪ੍ਰਤੱਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ 10-12 ਦਿਨ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੱਗੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।

Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. Medium of Instruction, Study

Material : English & Punjabi

5. Medium of Examination : Punjabi, English & Hindi

FOR PART-II (SEMESTERS III & IV)

1. Eligibility : To qualify for admission in second year of the course, the candidate must have passed 50% of total papers of two semesters of the first year. In case, the result of the second semester has not been declared at the time of admission to the third semester, the student may be admitted provisionally. However he/she will be allowed to take examination of the third semester only if he/she has passed 50% of the total papers of the first year (i.e. first and second semester).

Note: * A candidate placed under reappear in any paper, will be allowed two years/ chances to pass the paper.

** In the case of provisional admission of a candidate, fees paid will not be refunded if the candidate does not fulfill the eligibility criteria (Check annexure for the undertaking in this regard).

2. Personal Contact Programme (PCP)- Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. Medium of Instruction, Study

Material : English & Punjabi

3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

4. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ/ਹਿੰਦੀ

5. ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ:- ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)

1. ਪਾਤਰਤਾ : ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।

ਨੋਟ * ਰੀ-ਅਪੀਅਰ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ/ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

** ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਆਰਜ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਾਖਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਫੀਸ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ annexure ਵਿੱਚ ਹੈ।)

2. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ- ਪ੍ਰਤੱਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ 10-12 ਦਿਨ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਗੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।

3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਵਿਭਾਗੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

4. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ/ਹਿੰਦੀ

5. ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ:- ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ

ਨੋਟ: ਐਮ.ਏ. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਸਿਰਫ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਹੈ।

5. Medium of Examination : Punjabi,
English & Hindi
Note: Centre for Examination for M.A.
Education is only Patiala.

**Master of Business Administration
(MBA)**

For Detailed information please go to
www.smspup.in

**MASTER OF SCIENCE IN INFORMATION
TECHNOLOGY (M.Sc.-IT) PART-I & PART-II**

1. Eligibility:

FOR PART-I (SEMESTERS I & II):

Passed Bachelor level Examination in any stream from any statutory University.

FOR PART-II (SEMESTERS III & IV)

Admission to M.Sc.(IT) Part-II is open to those who have passed 50% Papers in M.Sc.(IT) Part-I (Sem. I & II) . A candidate who is to reappear in M.Sc.(IT) Part-I examination shall also be eligible to seek provisional admission to M.Sc. Part-II.

2. Personal Contact Programme (PCP)-

Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. Medium of Instruction and

Examination : English

5. Centre of the Examination: Patiala

**ਮਾਸਟਰ ਆਫ ਬਿਜਨੈਸ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ
(ਐਮ.ਬੀ.ਏ.)**

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ www.smspup.in ਦੇਖੋ।

**ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਇਨ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ
(ਐਮ.ਐਸ-ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.)**

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)

1. ਪਾਤਰਤਾ :

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ : ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਕਲਟੀ ਵਿਚ ਬੈਚੁਲਰ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਭਾਗ ਦੂਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਐਮ.ਐਸ-ਸੀ.(ਆਈ.ਟੀ.) ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਐਮ.ਐਸ-ਸੀ.(ਆਈ.ਟੀ.) ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਐਮ.ਐਸ-ਸੀ.(ਆਈ.ਟੀ.) ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਐਮ.ਐਸ-ਸੀ.(ਆਈ.ਟੀ.) ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

2. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) : ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

4. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

5. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ: ਪਟਿਆਲਾ

MASTER OF COMMERCE PART-I (SEMESTERS I & II)

1. **Eligibility :** Passed B.Com. (Bachelor Degree in Commerce) or B.B.A. (Bachelor of Business Administration) or BMIT (Bachelor of Management & Information Technology) examination from any statutory university.
2. **Personal Contact Programme (PCP)-** Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.
3. **Internal Assessment:** Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).
4. **Medium of Instruction/Examination** English only.
5. **Centre of the Examination:** Patiala, Ropar, Bathinda, Sangrur

PART-II (SEMESTERS III & IV)

1. **Eligibility :** M.Com. Part-II shall be open to the students who have passed M.Com. Part-I examination or who has cleared at least 50% papers prescribed for first and the second semester of M.Com.
In case, the result of second semester has not been declared at the time of admission to third semester, a candidate may be admitted provisionally but will be allowed to take examination only if he/she has passed 50% of total papers of the first year (i.e. first and second semester).
2. **Personal Contact Programme (PCP)-** Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.
3. **Internal Assessment:** Internal Assessment will be 30% of the total

ਮਾਸਟਰ ਆਫ ਕਾਮਰਸ (ਐਮ.ਕਾਮ.) ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ :**
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਬੈਚੂਲਰ ਡਿਗਰੀ ਇਨ ਕਾਮਰਸ ਜਾਂ ਬੀ.ਬੀ.ਏ. (ਬੈਚੂਲਰ ਆਫ ਬਿਜਨਸ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ) ਜਾਂ ਬੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਟੀ. (ਬੈਚੂਲਰ ਆਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਐਂਡ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ) ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।
3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।
4. **ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ** ਕੇਵਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ ਦੂਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ :** ਐਮ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
ਜਾਂ
ਐਮ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਵੇ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਤੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।
2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. Medium of Instruction/ Examination

English only.

Note :

- Minimum marks required to pass a paper shall be 40% in the external examination and 40% in the aggregate of internal and external examination in each paper. There is no pass percentage for internal part of the assessment.
- A candidate placed under reappear in any paper, will be allowed two chances to clear the reappear, the two chances can be availed within two consecutive years/chances.
- The entire M.Com. course has to be completed in a total period of four years from the date of joining the first semester of the course.
- A candidate who has passed M.Com. Part-I through regular mode, but is not able to continue his/her studies is allowed to seek admission in M.Com. Part-II in the Centre for Distance and Online Education.

MASTER OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE (M.Lib.I.Sc.) (SEMESTER SYSTEM - ONE YEAR)

- Eligibility :** A candidate who has passed Bachelor of Library and Information Science examination with at least 50% marks from this university or from any other university (recognised as equivalent there to by this University) is eligible for admission to this course. In case there is increase in the marks when if the result is declared after re-evaluation, the case will not be considered in merit list.
- Personal Contact Programme (PCP)-** Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.
- Internal Assessment:** Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will

- ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

- ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ** ਕੇਵਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨੋਟ:

- ਇੱਕ ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੰਕ ਬਾਹਰੀ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 40% ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਤੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਰੀਅਪੀਅਰ ਅਧੀਨ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰੀਅਪੀਅਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਦੋਵੇਂ ਮੌਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ/ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਪੂਰਾ ਐਮ.ਕਾਮ. ਕੋਰਸ, ਕੋਰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸਨੇ ਐਮ.ਕਾਮ. ਭਾਗ-1 ਨਿਯਮਤ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਔਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਕਾਮ. ਭਾਗ-2 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਐਂਡ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਾਇੰਸ (ਐਮ.ਲਿਬ.ਐਂਡ ਆਈ.ਸਾਇੰਸ) (ਸਮੈਸਟਰ ਸਿਸਟਮ)

- ਪਾਤਰਤਾ :** ਬੈਚੁਲਰ ਆਫ਼ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਐਂਡ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50% ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ 50% ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਪਰੰਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।
- ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ / ਪੰਜਾਬੀ
- ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ/ਹਿੰਦੀ

be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

- 4. Medium of Instruction :** English/
Punjabi
Medium of Examination : English/
Punjabi/ Hindi

BACHELOR OF BUSINESS ADMINISTRATION (BBA) (SEMESTER SYSTEM)

1. Eligibility

For PART-I (SEMESTERS I & II)

A candidate will be eligible to join the first semester of BBA course, if he/she has passed 10+2 examination from Punjab School Education Board or any equivalent examination from any statutory university/board without reappear.

FOR PART-II (SEMESTERS III & IV)

A candidate will be eligible to join the third semester of BBA course, if he/she has passed BBA Part-I examination from this university. To qualify for admission to BBA Part-II, the candidate must have passed 50% of total papers of the two semesters of the first year. In case, the result of the second semester is not declared at the time of admission to the third semester, the student may be admitted provisionally. He/She will be allowed to take examination of the third semester only if he/she has passed in 50% of the total papers of first year (i.e. first and second semester).

FOR PART-III (SEMESTERS V & VI)

A candidate will be eligible to join the fifth semester of BBA course, if he/she has passed BBA Part-I & II examination from this university. To qualify for admission to BBA Part-III, the candidate must have passed 50% of the total papers of the Second Year, Two Semesters. In case,

ਬੈਚੂਲਰ ਆਫ ਬਿਜਨਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ (ਬੀ.ਬੀ.ਏ.)

1. ਪਾਤਰਤਾ :

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ 10+2 ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਭਾਗ ਦੂਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)

ਬੀ.ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਬੀ.ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਬੀ.ਏ.ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਗ ਤੀਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ)

ਬੀ.ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜੇ ਦੇ ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵੇਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਬੀ.ਬੀ.ਏ.ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੌਥੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।

- 2. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

- 3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਬੋਕ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

- 4. ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

- 5. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ:** ਪਟਿਆਲਾ

the result of the fourth semester has not been declared at the time of admission to the fifth semester, the candidate may be admitted provisionally, but he/she will be allowed to take examination of fifth semester only if he/she has passed in 50% of the total papers of the previous four semesters.

- 2. Personal Contact Programme (PCP)-** Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.
- 3. Internal Assessment:** Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).
- 4. Medium of Instruction and Examination :** English
- 5. Centre of Examination:** Patiala

BACHELOR OF COMPUTER APPLICATIONS (BCA)

- 1. Eligibility**

PART-I (SEMESTERS I & II)
Passed 10+2 from Punjab School Education Board or any equivalent examination from any statutory university/board.
OR
A two year certificate course from SLIET/three years diploma from a government/recognised board.

PART-II (SEMESTERS III & IV)
Candidates who have passed BCA Part-I from this university will be eligible for admission. The candidate must have passed 50% of total papers of the two semesters of the first year.

PART-III (SEMESTERS V & VI)
Candidates who have passed BCA Part-III from this university will be

ਬੈਚੂਲਰ ਆਫ ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ (ਬੀ.ਸੀ.ਏ)

- 1. ਪਾਤਰਤਾ :**

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)
ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ 10+2 ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਤ ਲੋਗਵਾਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।
ਜਾਂ
ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ/ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਭਾਗ ਦੂਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)
ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਰੀਅਪੀਅਰ ਹੈ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

ਭਾਗ ਤੀਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ)
ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਰੀਅਪੀਅਰ ਹੈ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।
ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਸਮੈਸਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਰੀਅਪੀਅਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਸਮੈਸਟਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਆਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।
- 2. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- 3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।
- 4. ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
- 5. ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
- 6. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ:** ਪਟਿਆਲਾ

ਬੈਚੂਲਰ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਬੀ.ਐਡ.)

ਸਮਾਂ : ਦੋ ਸਾਲ (ਸਮੈਸਟਰ ਸਿਸਟਮ)

ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ : 400

- 1. ਪਾਤਰਤਾ :** ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜੀ।

eligible for admission. The candidate must have passed 50% of total papers of the Second year of the course.

2. Personal Contact Programme (PCP)-

Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. Medium of Instruction : English

5. Medium of Examination : English

6. Exam Centre: Patiala

BACHELOR OF EDUCATION (B.ED.)

(TWO YEAR COURSE)

SEMESTER SYSTEM

TOTAL SEATS : 400

Admission to this course will be made on the basis of merit. Rules of the State govt. and NCTE norms (2014) will be implemented.

1. Eligibility

For B.Ed. Part-I : Graduation/Post-graduation in any subject with 50% marks. The university will admit only those candidates who are working as elementary school teachers. A candidate will have to submit, proof of being still in service, from their respective schools alongwith the admission form. A candidate must have completed a NCTE recognised teacher training education programme through face-to-face mode.

The reservation and relaxation for various categories shall be as per the rules of the Punjabi University, Patiala. The format of certificate for reserved categories is given in the prospectus.

2. ਬੀ.ਐਡ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ :

- (1) ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
- (2) ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਰੈਗੂਲਰ ਮੋਡ ਤੋਂ ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ :
 ਓ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਲੋਂ ਬੀ.ਐਡ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
 ਅ. ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਟਰੇਡ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋਣਗੇ।
 ਈ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਈ. ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸ਼ੁਦਾ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਫੇਸ-ਟੂ-ਫੇਸ ਮੋਡ ਸਿੱਖਿਆ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

3. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ: ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮੈਸਟਰ 10-12 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਲਈ 100% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਇਹ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਲਗਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 2500/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮੈਸਟਰ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਵਿਧਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।
5. ਰਿਸਪਾਂਸ ਸ਼ੀਟ : ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਪੇਪਰ ਦੇ ਰਿਸਪਾਂਸ ਸ਼ੀਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।
6. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ
7. ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ / ਪੰਜਾਬੀ
8. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ: ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ

ਬੀ.ਕਾਮ.

1. ਪਾਤਰਤਾ:

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ(ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)

ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਉਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ

WORK EXPERIENCE OF THE FOLLOWING CATEGORIES WILL NOT BE CONSIDERED

- ❖ Honorary, Part-time or unapproved service as a teacher will not be counted as regular service.
- ❖ Teachers paid from PTA Funds will not be considered eligible.
- ❖ College Lecturers
- ❖ Librarians/Anganwadi workers/NTT
- ❖ Library and Other Clerks
- ❖ Library Attendants
- ❖ Laboratory Attendants
- ❖ Senior Laboratory Assistants.

For B.Ed.Part-II : The candidate must have passed 50% of total papers of the two semesters of the first year.

For B.Ed. Part-II (only for those students who have passed Semesters I & II through regular mode)

- a) To qualify for admission to second year of the course, the candidate must have passed both the semesters of the first year.
- b) In-service teacher in elementary education.
- c) A candidate who has completed a NCTE recognized teacher education programme in face-to-face mode.

2. Personal Contact Programme (PCP) : At least one PCP will be held for 10-12 days in each Semesters. 75% attendance is compulsory in PCP.

Note:

- (I) **In a Personal Contact Programme, 100% attendance is compulsory during Semester III.**
- (II) In exceptional cases, if a candidate fails to attend the Personal Contact Programme, he/she may attend a special Personal Contact Programme by paying a fee of Rs. 2500/- per semester.
- (III) **There is no provision of special Personal Contact Programme for Semester III as it is based on Microteaching/Practical base.**

ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ :

- (1) ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਤੋਂ 10+2 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ :

- (ੳ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 10+2 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਾਮਰਸ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੇ ਐਗਰੀਗੇਟ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 40% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਣ।

ਜਾਂ

- (ਅ) 10+2 ਅਕਾਊਂਟਸ, ਹਿਊਮੈਨਿਟੀਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਾਮਰਸ/ਮੈਥੇਮੈਟਿਕਸ/ਇਕਨਾਮਿਕਸ/ਸੋਨੋਲੋਜੀ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ 45% ਅੰਕ ਐਗਰੀਗੇਟ ਵਿਚ ਲਏ ਹੋਣ।

ਜਾਂ

- (ੲ) ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਹੜੇ ਉਕਤ (ੳ) ਅਤੇ (ਅ) ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 10+2 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਐਗਰੀਗੇਟ ਵਿਚ 50% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਨੋਟ : ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ 10+2 ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਰੀ-ਅਪੀਅਰ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)

ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।

ਰੀ-ਅਪੀਅਰ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ/ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਡੈਫੀਨੈਂਟ ਪੇਪਰ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਸ ਕਰਨਗੇ।

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. **Response Sheets :** Two response sheets per subject are compulsory.

5. **Medium of Instruction :** English/
Punjabi

6. **Medium of Examination :** English/
Punjabi/ Hindi

7. **Centre of the Examination:** Patiala,
Bathinda, Faridkot

B.COM.

1. Eligibility:

PART-I (SEMESTERS I & II)

Admission to B.Com. Part-I course is open to any candidate who has passed 10+2 examination of Punjab School Education Board or any other examination recognised as equivalent thereto with atleast :

- (a) 40% marks in aggregate in the case of candidates who have passed 10+2 in Commerce Group.

OR

- (b) 45% marks in the aggregate in case of candidates who have passed 10+2 in Accounts, Humanities Group with atleast two papers out of Commerce/Mathematics/Economics/Management.

OR

- (c) 50% marks in the aggregate in case of candidates who have passed 10+2, but are not covered under (a) and (b) section mentioned above.

B.COM. PART-II (SEMESTERS III & IV)

To qualify for admission to B.Com. Part-

ਨੋਟ ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਆਰਜੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਾਖਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਫੀਸ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ **annexure** ਵਿੱਚ ਹੈ।)

ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ)

ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਦੇ ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਰੀ-ਅਪੀਅਰ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ/ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੌਥੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਰਜੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇ ਕਰ ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।

ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਡੈਫੀਸ਼ੈਂਟ ਪੇਪਰ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਸ ਕਰਨਗੇ।

ਨੋਟ ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਆਰਜੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਾਖਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਫੀਸ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ **annexure** ਵਿੱਚ ਹੈ।)

2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

II, a candidate must have passed 50% of total papers of the two semesters of the first year. In case, the result of second semester has not been declared at the time of admission to third semester, the student may be admitted provisionally. But he/she will be allowed to take examination of third semesters only if he/she has passed in 50% of the total papers of first year (i.e. first and second semesters) from this university.

A candidate placed under reappear in any paper, will be allowed two years/ chances to pass all subjects

A candidate who joins B.Com. Part-II course after having passed his/her B.Com. Part-I examination from other statutory university shall be required to qualify all the deficient papers as mentioned in the syllabus prescribed by this university for B.Com. Part-I and Part-II examinations.

Note * In the case of provisional admission of a candidate, fees paid will not be refunded if the candidate does not fulfill the eligibility criteria(Check annexure for an undertaking in this regard).

B.COM. PART-III (SEMESTERS V & VI)

To qualify for admission to B.Com. Part-III, the candidate must have passed 50% of total papers of the four semesters of the first and the second year. In case, the result of the fourth semester has not been declared at the time of admission to fifth semester, the student may be admitted provisionally. But he/she will be allowed to take examination of fifth semester if he/she has passed 50% of the total papers of second year (i.e. third and fourth semester) from this university.

A candidate placed under reappear in any paper, will be allowed

ਨੋਟ : ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਬੀ.ਕਾਮ. ਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਕੇਵਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

1. : Mathematics and Quantitative Techniques
2. : Fundamentals of Insurance
3. : Fundamentals of Entrepreneurship
4. : Accounts Related Subjects
5. : Computer Related Subjects
6. : Tax Law Related Subjects

ਨੋਟ :

- (i) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀ.ਕਾਮ. ਦਾ ਕੋਰਸ, ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- (ii) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕ ਸ਼ੁਦਾ ਫੋਟੋ-ਕਾਪੀ, ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਨੱਥੀ ਕਰਨ।

ਬੈਚੂਲਰ ਆਫ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਐਂਡ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਾਇੰਸ (ਬੀ.ਲਿਬ.ਐਂਡ ਆਈ.ਸਾਇੰਸ)

ਸਮਾਂ : ਇਕ ਸਾਲ (ਸਮੈਸਟਰ ਸਿਸਟਮ)

ਨੋਟ : ਦਾਖਲਾ ਸਿਰਫ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਤਰਤਾ ਫਾਰਮ ਵੀ, ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਨਗੇ

ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ : 345 (ਵਾਧੂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ :** ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ਼ੈਕਲਟੀ ਵਿਚ 35% ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਬੈਚੂਲਰ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਪਰੰਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।
3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

two chances to clear the papers. A candidate who joins B.Com. Part-III course after having passed his/her B.Com. Part-II examination from other statutory university shall be required to qualify all the deficient papers as mentioned in the syllabus prescribed by this university for B.Com. Part-II and Part-III examinations.

Note * In the case of provisional admission of a candidate, fees paid will not be refunded if the candidate does not fulfill the eligibility criteria (Check annexure for an undertaking in this regard).

2. Personal Contact Programme (PCP): PCPs of 10-12 days will be held in each semester. It will be mandatory to attend PCPs and 75% attendance will be minimum requirement.

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

Note: The lessons of the following papers/ subjects in B.Com. will be provided in English medium only.

- i. English
- ii. Mathematics and Quantitative Techniques
- iii. Fundamentals of Insurance
- iv. Fundamentals of Entrepreneurship
- v. Accounts Related Subjects
- vi. Computer Related Subjects
- vii. Tax Law Related Subjects

Note :

- (i) **A candidate placed under re-appear in one or more subjects in 10+2 examination of Punjab School Education Board or any other examinations recognised equivalent thereto shall not be eligible for admission to B.Com. Part-I.**
- (ii) **Students are required to pass B.Com. integrated course within a period of six years.**
- (iii) **A candidate seeking admission to B.Com. Part-**

4. **ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ / ਪੰਜਾਬੀ
5. **ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ/ਹਿੰਦੀ

ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

(+3 ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ)

(ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ :** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਉਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ :

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਤੋਂ 10+2 ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ :
ਜਾਂ

(ਅ) ਪ੍ਰੀਵਿਨੀਅਰਿੰਗ/ਪ੍ਰੀਮੈਡੀਕਲ/ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ/ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ/ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਪੁਰਾਣੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਬੋਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ:

ਜਾਂ

(ੲ) ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਤੋਂ 10+2 ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਜੇ ਕਰ ਰੀ-ਅਪੀਅਰ/ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੀ-ਅਪੀਅਰ/ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਸ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

4. **ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ:** ਪੰਜਾਬੀ (ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ) ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੱਖਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਹੀ

III must submit self-attested copies of detailed marks certificates of B.Com. Part-I & II alongwith the hard copy of their admission form.

BACHELOR OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE (B.Lib.I.Sc.)

Note : Admission will only be given on the basis of merit. Students opting for this course must fill the eligibilty form available on the website of the centre.

No. of Seats : 345

Duration : 1 Year (Semester System)

1. Eligibility : Passed Bachelors level Examination in any stream from any statutory university with atleast 35% marks. If the result of a candidate is declared after re-evaluation, he/she will not be considered in the merit list.

2. Personal Contact Programme (PCP): PCPs of 10-12 days will be held in each semester. It will be mandatory to attend PCPs and 75% attendance will be minimum requirement.

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. Medium of Instruction : English/
Punjabi

5. Medium of Examination : English/
Punjabi/ Hindi

B.A. PART-I (SEMESTERS I & II) (Under +3 New Scheme)

1. Eligibility : Admission to B.A. Part-I course is open to any candidate who:
(i) has passed 10+2 examination of the Punjab School Education Board or any other Board Examination recognised as equivalent thereto.

OR

(ii) has passed Pre-Engineering/Pre-

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ :

ਇਕਨਾਮਿਕਸ, ਇਤਿਹਾਸ, ਮੈਥੋਮੈਟਿਕਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਸੋਸ਼ਿਆਲੋਜੀ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ।

ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ ਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ ਆਪ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ :

1. ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ 2. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ :

1. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ (ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਸਕਿੱਲਜ਼)
2. ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ / ਮੁਢਲਾ ਗਿਆਨ
3. ਡਰੱਗ ਐਬਿਊਜ਼ ****: ਪ੍ਰੋਬਲਮ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵੇਨਸ਼ਨ (ਕੁਆਲੀਫਾਈਗ ਪੇਪਰ ਸਮੈਸਟਰ ਦੂਜਾ)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ :

- ਗਰੁੱਪ-1 : ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਜਾਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਡਿਵੈਂਸ ਸਟੱਡੀਜ਼
ਗਰੁੱਪ-2 : ਹਿਸਟਰੀ ਜਾਂ ਗਣਿਤ* ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ**
ਗਰੁੱਪ-3 : ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ
ਗਰੁੱਪ-4 : ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਚਰ/ਹਿੰਦੀ ਲਿਟਰੇਚਰ**/
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਟਰੇਚਰ
ਗਰੁੱਪ-5 : ਪਬਲਿਕ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਗਰੁੱਪ-6 : ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ
ਗਰੁੱਪ-7 : ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ
ਗਰੁੱਪ-8 : ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ

ਸਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ: ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

* ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗਣਿਤ ਵਿਸ਼ਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10/2/ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

** ਇਸ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਫਾਇਲ ਵੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ।

*** ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲੀ ਆਪਸ਼ਨ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਹੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

**** ਕੁਆਲੀਫਾਈਗ ਪੇਪਰ ਦੂਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ 100 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ 35% ਅੰਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਅੰਕ aggregate ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਨਤੀਜਾ ਕਾਰਡ (ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ.) ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਹੀ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣਗੇ।

Medical/B.A. Part-I/B.Sc. Part-I/ B.Com. Part-I (old scheme) examination from this university or any other examination recognised as equivalent thereto or Intermediate examination of Panjab University or any other statutory University, Board or Three Year Diploma in Engineering.

OR

(iii) has been declared to have 're-appear/compartments' in one subject in 10+2 examination of Punjab School Education Board or any examination recognised as equivalent thereto. But such a candidate shall have to clear re-appear/compartments subject in the supplementary examination of the same year, failing which his/her admission to B.A. Part-I shall automatically stand cancelled and the fees paid by the candidate shall not be refunded.

2. Personal Contact Programme (PCP)- Personal Contact programme of 10-12 days will be held per semester. It will be compulsory to attend the PCPs as 75% attendance is mandatory.

3. Internal Assessment: Internal Assessment will be 30% of the total

Important Points: B.A.-I

* In B.A. Part-I, only those candidates can take up Mathematics who have passed the Subject in 10+2/any three year diploma course.

** There is a practical exam of Psychology in all semesters of B.A.. Students are also required to prepare practical file according to the syllabus. Internal Assessment of Psychology students is of 10 Marks and Practicals are of 20 Marks.

*** The students of Hindi Literature will only be offered option (i). in B.A. Part-I. Lessons of only this option will be provided.

**** The paper of Drug Abuse (Semester-II) is compulsory and is to be taken up by all the students in B.A.. However, marks scored in this paper will not be added to the aggregate; and will be shown separately in DMC.

NOTE: There is a compulsory Practical for Psychology subject.

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ : ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਅਨੁਸਾਰ।

ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ

(+3 ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ)

(ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ :** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਉਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ:

(ੳ) ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (+3 ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ) ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਜਾਂ

(ਅ) ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੈ ਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੈਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੈਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੈਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।

2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP) :** ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਹਰ ਪੈਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

4. **ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਪੰਜਾਬੀ (ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ) ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੱਖਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ :

ਇਕਨਾਮਿਕਸ, ਇਤਿਹਾਸ, ਮੈਥੈਮੈਟਿਕਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਸੋਸ਼ਿਆਲੋਜੀ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ।

ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ ਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ

marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. Medium of Instruction : Punjabi

(Gurmukhi Script) or English

A candidate who opts for English as medium of instruction, shall have to opt for elective subjects from amongst the following subjects only. The study material of only these subjects will be provided in English :

Economics, History, Mathematics, Political Science, Public Administration, Psychology, Defence and Strategic Studies, Sociology & Computer Application.

For B.A. students, the study material of following subjects will be available only in Punjabi medium. Hence, if a student opts for these subjects in English medium, he/she will have to prepare for the examination on his/her own.

- (1) Religion (2) Education

5. Nomenclatures of Papers : Each

candidate shall be required to take up:

- (A) English (Communication Skills)
(B) Punjabi Compulsory/MudhlaGyan
(C) Drug Abuse Problem, Management and Prevention **** (qualifying paper in second semester) and

any of the THREE Elective subjects, one each from the following groups :

- Group I Economics or Education or Defence Studies
Group II History or Mathematics* or Psychology**
Group III Political Science
Group IV Punjabi Literature or Hindi Literature*** or English Literature

ਆਪ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ :

1. ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ 2. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ : ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ

ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ :-

1. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ (ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਸਕਿੱਲਜ਼)
2. ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ (ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ)

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ: ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ

- * ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਸ ਸਟੈਂਡੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਰਸਨਲ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਛੁੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦਕਿ, ਬੀ.ਏ.ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਸਮੈਸਟਰ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਪੈਕਟੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕਲਾਸਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਫਾਇਲ ਵੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ।
- *** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲੀ ਆਪਸ਼ਨ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਹੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- **** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਟਰੇਚਰ (ਇਲੈਕਟਿਵ) ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਦੇ ਮਡਿਊਲ ਪਹਿਲਾ ਲਿਟਰੇਚਰੀ ਮਾਸਟਰ ਪੀਸਿੰਗ : ਸਟੈਂਡੀ ਆਫ਼ ਕਲਾਸਿਕਸ ਦੀ ਹੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ***** ਵਾਤਰਵਰਣ ਅਤੇ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਪਰਚਾ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਤੀਜੇ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਚਾ 100 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ 35% ਅੰਕ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਅੰਕ aggregate ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਨਤੀਜਾ ਕਾਰਡ (ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ.) ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹੀ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਨੋਟ :

- (1) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਕਾਲਜ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਰਮੀ/ਪਿਰਾ-ਮਿਲਟਰੀ/ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਵਿਸ਼ਾ, ਜੋ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ, ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾ ਜੋ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਡੈਫੀਨੀਟ ਪੇਪਰ ਵਜੋਂ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ) ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ, ਵਿਭਾਗੀ ਆਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕ ਸ਼ੁਦਾ) ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕਰਕੇ ਭੇਜਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ।
- (2) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀ.ਏ. ਦਾ ਕੋਰਸ, ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

Group V Public Administration
Group VI Computer Application
Group VII Sociology
Group VIII Religion

**B.A. PART-II (SEMESTERS III & IV)
(Under +3 New Scheme)**

1. **Eligibility** : Admission to B.A. Part-II is open to any candidate who has passed 50% of total papers of the two semesters of the first year. In case, the result of second semester has not been declared at the time of admission to third semester, the student may be admitted provisionally and will be allowed to take examination of third semester if he/she has passed in 50% of the total papers of first year (i.e. first and second semester).

2. **Personal Contact Programme (PCP)**: At least one PCP of 10-12 days will be held in each semester. It will be mandatory to attend PCPs and 75% attendance will be the minimum requirement.

3. **Internal Assessment**: Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on Centre website).

4. **Medium of Instruction** : Punjabi (Gurmukhi Script) or English

Those who opt for English as the medium of instruction, shall have to opt for elective subjects from amongst the following, since the study material of only these subjects will be provided in English:

Economics, History, Mathematics, Political Science, Public Administration, Psychology, Defence and Strategic Studies, Sociology and Computer Application.

For students of B.A, the study material of the following subjects will be available only in Punjabi. Hence, if a student opts for these subjects in English medium, he/

3. ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਗਰੂਕਤਾ*****
(ਤੀਜਾ ਸਮੈਸਟਰ)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ :

- ਗਰੁੱਪ-1 : ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਜਾਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਡਿਫੈਂਸ ਸਟੱਡੀਜ਼
ਗਰੁੱਪ-2 : ਹਿਸਟਰੀ ਜਾਂ ਗਣਿਤ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ **
ਗਰੁੱਪ-3 : ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ
ਗਰੁੱਪ-4 : ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਚਰ/ਹਿੰਦੀ ਲਿਟਰੇਚਰ***/
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਟਰੇਚਰ ****
ਗਰੁੱਪ-5 : ਪਬਲਿਕ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਗਰੁੱਪ-6 : ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ
ਗਰੁੱਪ-7 : ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ
ਗਰੁੱਪ-8 : ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ

ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ

(+3 ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ)

(ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ** : ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ, ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਉਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ, ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ (+3 ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ) ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ;

ਜਾਂ

ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ-ਤੀਜਾ ਦੇ ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੌਥੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਤੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।

2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP)** : ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ** : ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ)

she will have to prepare for the examination on his/her own.

- (1) Religion (2) Education
5. Nomenclature of Papers : Each candidate shall be required to take up:

Important Points: B.A.-II

- * A candidate employed with paramilitary forces and police will be exempted from attending Personal Contact Programme in the subject of Defence Studies. However, practical examination in B.A. Part-II, Semester-IV is compulsory for all the students including the defence and paramilitary forces and police personnel.
- ** It is compulsory to attend practical classes during Personal Contact Programmes for the subject of Psychology.
- *** The students of Hindi Literature will only be offered option (i). Lessons of only this option will be provided.
- **** The students of English (Elective), will only be served Module-I "Literary Masterpieces : Study of Classics". Lessons of only this option will be provided.
- ***** The paper of Environment and Road Safety (Semester-III) is compulsory and is to be taken up by all the students in B.A.. However, marks scored in this paper will not be added to the aggregate; and will be shown separately in DMC.

NOTE

- (i) Students of B.A. Part II must opt for the same subjects which they had studied in B.A. Part-I. No change in the subjects will be allowed. Any student who has passed the examination of B. A. (Part-I) from any other statutory university and has been selected to serve in Indian Army/Paramilitary Forces/Police or any other government department, can seek admission in B.A. (Part-II) in the Centre for Distance and Online Education. However, if such a student had studied any practical subject in B.A.-I which is not being offered by the Centre for Distance and online Education, he/she will have to take subject offered by the Centre in B.A. Part-II. However, it should not be a practical subject. Moreover, he/she will have to pass the deficient paper/s in the subject/s (which he/she opts in Part-II) for B.A. Part- I (Semesters I & II) also. Furthermore, it will also be mandatory for the candidate to submit self-attested copies of his/her appointment letter permission from the concerned and departmental Identity Card along with a hard copy of the admission form.
- (ii) Students will have to pass the course of B.A. within a period of six years from the date of admission in B.A. Part-I

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

4. **ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਪੰਜਾਬੀ (ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ) ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੱਖਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇਗੀ :

ਇਕਨਾਮਿਕਸ, ਇਤਿਹਾਸ, ਮੈਥੋਮੈਟਿਕਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਸੋਸ਼ਿਆਲੋਜੀ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ।

ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ ਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ ਆਪ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ :

1. ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ 2. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਪੰਜਾਬੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

3. **ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ :** ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ :

1. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ (ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਸਕਿੱਲਜ਼)
2. ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ (ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ :

- ਗਰੁੱਪ-1 : ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਜਾਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਡਿਫੈਂਸ ਸਟੱਡੀਜ਼
- ਗਰੁੱਪ-2 : ਹਿਸਟਰੀ ਜਾਂ ਗਣਿਤ** ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ***
- ਗਰੁੱਪ-3 : ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ
- ਗਰੁੱਪ-4 : ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਚਰ/ਹਿੰਦੀ ਲਿਟਰੇਚਰ****/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਟਰੇਚਰ *****
- ਗਰੁੱਪ-5 : ਪਬਲਿਕ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ
- ਗਰੁੱਪ-6 : ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ
- ਗਰੁੱਪ-7 : ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ
- ਗਰੁੱਪ-8 : ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ

ਨੋਟ : (i) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਉਹੀ ਵਿਸ਼ੇ ਚੁਣਨੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਕਾਲਜ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

- (A) English (Communication Skills)
- (B) Punjabi Compulsory or Punjabi Compulsory Mudhla Gyan (Only for those who have studied it in B.A. Part-I)
- (C) Environmental and Road Safety Awareness***** (Qualifying paper in third semester)

Any of the THREE Elective subjects, one each from the following groups :

- Group I Economics or Education or Defence Studies
- Group II History or Mathematics or Psychology**
- Group III Political Science
- Group IV Punjabi Literature or Hindi Literature*** or English Literature****
- Group V Public Administration
- Group VI Computer Application
- Group VII Sociology
- Group VIII Religion

B.A. PART-III (SEMESTERS V & VI) (Under +3 New Scheme)

1. **Eligibility :** Admission to B.A. Part-III, Semester V is open to any candidate who has passed 50% of total papers of the two semesters of the second year. In case, the result of fourth semester has not been declared at the time of admission to the fifth semester, the student may be admitted provisionally and will be allowed to appear in examination of fifth semester only if he/she has passed 50% of the total papers of second year (i.e. third and fourth semester).
2. **Personal Contact Programme (PCP):** At least one PCP of 10-12 days will be held in each semester. It will be mandatory to attend PCPs and 75% attendance will be the minimum requirement.
3. **Internal Assessment:** Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Information regarding detailed criteria of marking Internal

ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਰਮੀ/ਪੈਰਾ-ਮਿਲਟਰੀ/ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਵਿਸ਼ਾ, ਜੋ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ, ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾ ਜੋ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਡੈਫੀਨਿਸ਼ਨ ਪੇਪਰ ਵਜੋਂ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ) ਅਤੇ ਭਾਗ ਦੂਜਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ) ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ, ਵਿਭਾਗੀ ਆਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕ ਸ਼ੁਦਾ) ਦਾਖਲਾ ਫ਼ਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕਰਕੇ ਭੇਜਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ।

- (ii) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀ.ਏ. ਦਾ ਕੋਰਸ, ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- (iii) ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ self-attested ਫੋਟੋ-ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਨੱਥੀ ਕਰਨ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟ :

1. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ “ਐਵਾਰਡ ਵਾਂਟਿੰਗ” ਹੋਵੇ ਪਰ ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣ, ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਆਰਜ਼ੀ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਤੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।
2. ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਪਾਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ ਅਤੇ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ: ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ

- * ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਸ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਰਸਨਲ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦਕਿ, ਬੀ.ਏ.ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਸਮੈਸਟਰ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੈਸਟਰ ਪੰਜਵੇਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸ਼ਨ-I ਅਤੇ ਸਮੈਸਟਰ ਛੇਵੇਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸ਼ਨ-III ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- *** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਫਾਇਲ ਵੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ।
- **** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲੀ ਆਪਸ਼ਨ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਹੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ***** ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਟਰੇਚਰ (ਇਲੈਕਟਿਵ) ਪੇਪਰ *ਬੀ* ਦੇ ਮਾਡਿਊਲ ਪਹਿਲਾ “ਲਿਟਰੇਰੀ ਮਾਸਟਰ ਪੀਸਿਜ਼ : ਸਟੱਡੀ ਆਫ਼ ਕਲਾਸਿਕਸ” ਦੀ ਹੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Assessment will be shared on the Dashboard of the students. (Link provided on departmental website).

4. Medium of Instruction : Punjabi (Gurmukhi Script) or English

Those who opt for English as the medium of instruction, shall have to opt for elective subjects from amongst the following subjects. Since the study material of only these subjects can be provided in English: Economics, History, Mathematics, Political Science, Public Administration, Psychology, Defence and Strategic Studies, Sociology and Computer Science

For B.A. students, the study material of following subjects will be available only in Punjabi medium. Hence, if a student opts for these subjects in English medium, he/she will have to prepare for the examination on his/her own.

- (1) Religion (2) Education

5. Nomenclatures of Papers : Each candidate shall be required to take up:

- (A) English (Communication Skills)
(B) Punjabi Compulsory or

Punjabi Compulsory Mudhla Gyan

(Only for those who have studied it in B.A. Part -I & Part-II)

and

Any of the THREE Elective subjects, one each from the following groups :

- Group I Economics or Education or Defence Studies
Group II History or Mathematics or Psychology**
Group III Political Science
Group IV Punjabi Literature or Hindi Literature*** or English Literature****
Group V Public Administration
Group VI Computer Science
Group VII Sociology
Group VIII Religion

ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ :

- (i) ਪੁਰਾਣੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ 10+1 ਸੀ (ਦਸੰਬਰ 1988)।

ੳ) ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ 10+2+3 (ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ) ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅ) ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਦੀ ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ੲ) ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ 10+2 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- (ii) ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ 10+2 ਹੈ (ਜਨਵਰੀ 1989 ਤੋਂ ਅੱਗੇ)

ੳ) ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅ) ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ੲ) ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

**ਐਡਵਾਂਸਡ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ
ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਐਂਡ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ (ਏ.ਜੀ.ਡੀ.ਏ.ਟੀ)
(ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)**

- ਪਾਤਰਤਾ** : ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬੀ.ਬੀ.ਏ., ਬੀ.ਕਾਮ. ਅਤੇ ਬੀ.ਏ. 40% ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
- ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ** : ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿੱਚ 10-12 ਦਿਨ ਦਾ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
- ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ** : 30 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕਲਾਸ ਹਾਜ਼ਰੀ, ਵਾਈਵਾ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਟੈਸਟ ਤੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

NOTE :

- (i) Candidates of B.A. Part-III must opt for the same subjects which they had studied in B.A. Part-I and Part-II. No change in subjects will be allowed.

Any student who has passed the examinations of B.A. (Part-I & II) and has been selected to serve in Indian Army/Paramilitary Forces/Police or any other government department, can seek admission in B.A. (Part-III) in the Centre for Distance and Online Education. However, if such a student had studied any practical subject in B.A.-I and B.A. II which is not being offered by the Centre for Distance and Online Education, he/she will have to take subject offered by the Centre only in B.A. Part-III. However, it should not be a practical subject. Moreover, he/she will have to pass the deficient paper/s in the subject/s (which he/she opts in Part-III) for B.A. Part- I, II (Semesters I, II, III & IV) also. Furthermore, it will also be mandatory for the student to submit self-attested copies of his/her appointment letter permission from the concerned and departmental Identity Card along with a hard copy of the admission form.

- (ii) Students will have to pass the course of B.A. within a period of six years from the date of admission in B.A. Part-I

- (iii) Candidates seeking admission to B.A. Part-III must submit attested/self-attested copies of detailed mark sheets of B.A. Part-I & Part-II.

IMPORTANT NOTE :

1. Any candidate whose result is withheld in one paper on account of "Award Wanting", but can be

Important Points: B.A.-III

* A candidate employed with defence, paramilitary forces and police will be exempted from attending Personal Contact Programme in the subject of Defence Studies. However, practical examination in B.A. Part-III, Semester-VI is compulsory for all the students including the defence and paramilitary forces and police personal.

** It is compulsory to attend practical classes during Personal Contact Programmes for the subject of Psychology.

*** The students of Hindi Literature will be offered option (i) in B.A. Part-III. Lessons of only this option will be provided.

**** The students of English Literature will only be offered Module-I "Literary Masterpieces: Study of Classics" in Semesters-V & VI. Lessons of only this module will be provided.

4. ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ/ਹਿੰਦੀ
5. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ : ਪਟਿਆਲਾ/ਬਠਿੰਡਾ

**ਐਡਵਾਂਸਡ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ
ਐਂਡ ਮਾਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ (ਏ.ਜੀ.ਡੀ.ਜੇ.ਐਮ.ਸੀ.)
(ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ)**

1. ਪਾਤਰਤਾ : ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡੈਕਲਰੇਟੀ ਵਿਚ ਬੈਚੁਲਰ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
2. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ : ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ 10-12 ਦਿਨ ਦਾ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕਲਾਸ ਹਾਜ਼ਰੀ, ਵਾਈਵਾ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਟੈਸਟ ਤੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।
4. ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ
5. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ : ਪਟਿਆਲਾ/ਬਠਿੰਡਾ

**ਐਡਵਾਂਸਡ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ
ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ./ਏਡਜ਼ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ
(ਸਲਾਨਾ ਸਿਸਟਮ)**

1. ਪਾਤਰਤਾ : ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
2. ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ : (ਲਾਜ਼ਮੀ) 7-9 ਦਿਨ ਦੇ ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੁਝ ਖਾਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਾਰਣ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕੇਗਾ, ਉਹ ਹਰੇਕ ਸਮੈਸਟਰ ਦੇ 5000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ: ਲਾਜ਼ਮੀ (ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ PCP ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ)
4. ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ : ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ

- admitted to B.A. on the basis of Provisional Result Card.
2. Any candidate who has passed N.D.A. is eligible for admission to B.A.Part-I, Part-II, and III under the following rules:
- (I) Under the Old Scheme when eligibility for Admission to N.D.A. was 10+1 (December 1988).
- (a) In this university, under 10+2+3 (New Scheme), B.A./B.Sc. examination of N.D.A. would be considered equivalent to B.A./B.Sc. Part-II examination of this University.
- (b) B.A./B.Sc. Part-II of N.D.A. would be equivalent to B.A./B.Sc. Part-I of this University.
- (c) B.A./B.Sc. Part-I of N.D.A. would be equivalent to 10+2 examination.
- (II) Under the New Scheme when eligibility to N.D.A. course is 10+2 (From January 1989 onward).
- (a) B.A./B.Sc. of N.D.A. examination would be considered equivalent to B.A./B.Sc. examination of this university.
- (b) B.A./B.Sc. of N.D.A. Part-II would be equivalent to B.A./B.Sc. Part-II of this University.
- (c) B.A./B.Sc. of N.D.A. Part-I would be equivalent to B.A./B.Sc. Part-I of this University.

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN ACCOUNTING AND TAXATION (SEMESTER SYSTEM)

- Eligibility** : The candidates who have passed BBA, B.Com and B.A. with minimum 40% marks in aggregate.
- Personal Contact Programme** : There will be one Personal Contact Programme of 10-12 days, in which 75% attendance will be mandatory.

ਗਏ ਟਾਪਿਕ ਉਪਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਲਾਨਾ ਪੇਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਲੇਟ ਫੀਸ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲੇਟ ਫੀਸ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- 200 ਰੁਪਏ ਲੇਟ ਫੀਸ ਨਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਪੇਪਰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿੱਚ।
- 500 ਰੁਪਏ ਲੇਟ ਫੀਸ ਨਾਲ 1 ਤੋਂ 2 ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ ਪੇਪਰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- 2-3 ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ ਪੇਪਰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ 1000/- ਲੇਟ ਫੀਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

5. **ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ** : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ।

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ।

6. **ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ** : ਪਟਿਆਲਾ

ਨੋਟ : ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਤੰਬਰ-ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੇਟ ਫੀਸ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 10 ਜਨਵਰੀ, 2026 ਤੱਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 200/- ਰੁਪਏ ਲੇਟ ਫੀਸ ਨਾਲ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਡਵਾਂਸਡ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕਨਫਲਿਕਟ ਰੇਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ (ਸਲਾਨਾ ਸਿਸਟਮ)

- ਪਾਤਰਤਾ** : ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
- ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ** : (ਲਾਜ਼ਮੀ)। 10-12 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ** : ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

3. **Internal Assessment** : It will be of 30 marks based on class attendance during PCPs, viva and written test.

4. **Medium of Instruction/Study Material** : English

Medium of Examination : English/
Punjabi/Hindi

5. **Centre of Examination** : Patiala/Bathinda

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION (SEMESTER SYSTEM)

1. **Eligibility** : The candidates who have passed Bachelor Degree Examination in any faculty from any statutory/recognised University.

2. **Personal Contact Programme** : There will be one Personal Contact Programme of 10-12 days in each semester in which 75% attendance will be mandatory.

3. **Internal Assessment** : It will be of 30 marks based on class attendance during PCPs, viva and written test.

4. **Medium of Instruction/Study Material** : English

Medium of Examination : English/
Punjabi

5. **Centre of Examination** : Patiala/Bathinda

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN HIV/AIDS COUNSELLING (ANNUAL SYSTEM)

1. **Eligibility** : Graduation from any recognised university or institution in any stream.

2. **Personal Contact Programme** : Compulsory : Two Personal Contact Programmes of 7-9 days duration shall take place. It will be compulsory for every student to attend at least 75% lectures from any one Personal Contact Programmes. Those falling short of 75% attendance shall not be allowed to

4. **ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਬੰਧੀ** : ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ 31 ਮਾਰਚ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰੰਤੂ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਰ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਡੀਨ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ 500/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਫੀਸ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ (ਅਪ੍ਰੈਲ, ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ) ਤੱਕ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੇਂ ਜਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਜੋਂ, ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ 2,000/-ਰੁਪਏ ਫੀਸ (500/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਫੀਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ (ਜੁਲਾਈ, ਅਗਸਤ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ) ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਰ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ 2,000/- ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

5. **ਪੜਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ** : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ।

6. **ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ** : ਪਟਿਆਲਾ।

ਐਡਵਾਂਸਡ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕ੍ਰਿਮਨੋਲੋਜੀ ਐਂਡ ਪੁਲਿਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ

(ਸਲਾਨਾ ਸਿਸਟਮ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ** : ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 40% ਅੰਕ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ** : (ਲਾਜ਼ਮੀ)। 10-12 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ (ਇਕੱਤਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ** : ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ 30% ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ

appear in the University examination.

In exceptional cases, if a candidate fails to attend Personal Contact Programme, he or she may attend special Personal Contact Programme by paying a fee of Rs. 5,000/-.

3. **Internal Assessment :** Compulsory (Two Response Sheets for each paper).

4. **Project Report :** Every candidate shall write and submit a project report on a topic approved by the Centre. The Project Report may be submitted without any late fee 15 days before the start of the examination or with a late fee as per the following schedule :

Within one month from the date of completion of annual examination with late fee : Rs. 200/-

Within 1-2 Months from the date of completion of annual examination with late fee : Rs. 500/-

Within 2-3 months from the date of completion of annual examination with late fee : Rs. 1000/-

5. **Medium of Instruction :** English
Medium of Examination : English, Punjabi, Hindi

6. **Centre of Examination :** Patiala.

(University Campus)

Note : Supplementary Examination will be conducted in September-October and the Project Report has to be submitted by 10th January, 2026 without late fee, or with late fee of Rs. 200/- within one month.

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN CONFLICT RESOLUTION (ANNUAL SYSTEM)

1. **Eligibility :** Graduation from any recognised university or institution in any stream.
2. **Personal Contact Programme :** Compulsory. One Personal Contact Programme of 10-12 days duration, in which 75% attendance is compulsory.

ਕਿ ਰਿਸਪਾਂਸ ਸ਼ੀਟ/ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ/ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ/ਸੈਮੀਨਾਰ/ਫੀਲਡ ਵਰਕ/ਵਾਈਵਾ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਸੀ.ਪੀ. ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

4. **ਪੜਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ।

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ।

6. **ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ :** ਪਟਿਆਲਾ।

ਐਡਵਾਂਸਡ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਫ਼ਾਰ ਸਬਸਟਾਂਸ ਅਬਿਊਜ਼ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਐਂਡ ਟਰੀਟਮੈਂਟ

(ਸਲਾਨਾ ਸਿਸਟਮ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ :** ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ :** (ਲਾਜ਼ਮੀ) 7-9 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ :** ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

4. **ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਬੰਧੀ :** ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ 31 ਮਈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰੰਤੂ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਰ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਡੀਨ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ 500/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਫੀਸ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ (ਅਪ੍ਰੈਲ, ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ) ਤੱਕ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

5. **ਪੜਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ :** ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ।

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ।

6. **ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ :** ਪਟਿਆਲਾ।

ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਇੰਸ (ਡੀ.ਲਿਬ.)

(ਸਲਾਨਾ ਸਿਸਟਮ)

The students who are unable to fulfill this condition will not be eligible to appear in the annual examination.

3. **Internal Assessment** : Conditions regarding internal assessment will be intimated during the Personal Contact Programme.
4. **Project Report** : Every candidate shall write a project report on the topic allotted by the department. The list of potential topics will be provided in the month of December. Candidates will be required to submit the project report on or before March 31st. Candidate should ordinarily, complete their project report within the stipulated periods, but in case of delay, the Dean, Academic Affairs on recommendation of Supervisor and Head of the Department may allow extension with a fee of Rs. 500/- per month up to the maximum period of three months (April to June). Beyond three months i.e. for the month of July to September in a special case, with the permission of Vice-Chancellor and the fee of Rs. 2,000/- in addition to Rs. 500/- per month. No further extension will be allowed beyond this period. In case the project report is rejected, the candidate will be required to submit the project report afresh within three months (from the declaration of result) after paying a fee of Rs. 2,000/-.
5. **Medium of Instruction and Examination** : English
6. **Centre of Examination** : Patiala

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN CRIMINOLOGY AND POLICE ADMINISTRATION (ANNUAL SYSTEM)

1. **Eligibility** : Graduation with minimum 40% marks from any recognised university or institution in any stream.
2. **Personal Contact Programme** : Compulsory. Two Personal Contact Programmes of 10-12 days duration, in

ਸਮਾਂ : ਇਕ ਸਾਲ

ਨੋਟ : ਦਾਖਲਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਤਰਤਾ ਫਾਰਮ ਵੀ, ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਨਗੇ।

ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : 403 (ਵਾਧੂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।)

1. **ਪਾਤਰਤਾ** : ਮੈਟ੍ਰਿਕ/ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਪਾਸ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ/ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
2. **ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ** : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ
ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ਪੰਜਾਬੀ/ਹਿੰਦੀ

ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਡਿਵਨਿਟੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ) (ਸਲਾਨਾ ਸਿਸਟਮ)

ਸਮਾਂ : ਇਕ ਸਾਲ

1. **ਯੋਗਤਾ** : ਗਿਆਨੀ (ਆਨਰਜ਼ ਇਨ ਪੰਜਾਬੀ) ਜਾਂ ਦਸਵੀਂ/ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ/ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਕਾ

ਸਮਾਂ : ਇਕ ਸਾਲ (ਸਲਾਨਾ ਸਿਸਟਮ)

1. **ਯੋਗਤਾ** : ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ।

ਗਿਆਨੀ

ਸਮਾਂ : ਇਕ ਸਾਲ (ਸਲਾਨਾ ਸਿਸਟਮ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ** : ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਬੋਰਡ/ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ :
(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ (ਕੋਰਸ/ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟਿਵ/ਭਾਗ ਦੂਜਾ) ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਪਾਸ;
(ਅ) ਪ੍ਰੀ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੰਜਾਬੀ ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ
(ੲ) ਪ੍ਰੀ-ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ
(ਸ) ਪ੍ਰੀ-ਮੈਡੀਕਲ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ
(ਹ) ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ/ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਪੰਜਾਬੀ ਚੋਣਵੇਂ/ਅਖਤਿਆਰੀ

which 75% attendance (collectively) is compulsory. The students who are unable to fulfill this condition will not be eligible to appear in the annual examination.

3. **Internal Assessment** : Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the score will be on the basis of external examination. Modes of continuous internal assessment Project Work/Assignments/Seminar/Field Work/Viva-Voce etc.
4. **Medium of Instruction** : English
Medium of Examination : English, Hindi, Punjabi.
5. **Centre of Examination** : Patiala

**ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN
COUNSELLING FOR SUBSTANCE
ABUSE PREVENTION AND
TREATMENT
(ANNUAL SYSTEM)**

1. **Eligibility** : Graduation from any recognised university or institution in any stream.
2. **Personal Contact Programme** : Compulsory. Two Personal Contact Programmes of 7-9 days duration will be held. It will be compulsory for every student to attend at least 75% of lectures from any one Personal Contact Programme.
3. **Internal Assessment** : Conditions regarding internal assessment will be intimated during the Personal Contact Programme.
4. **Annual Project Report** : Every candidate shall write a project report on a topic selected by himself/herself approved by the Centre. The project report may be submitted on or before May 31st of every session. A candidate failing to submit the project report within stipulated time will be charged with late fee of Rs. 500/- per month after

ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼ ਹੋਵੇ, ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

- (ਕ) ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ (ੳ) ਤੋਂ (ਹ) ਤੱਕ ਕੋਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਕਾ (ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਕੋਰਸ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।
- (ਖ) ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਐਸ-ਸੀ. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਾ(ਚੋਣਵਾਂ ਜਾਂ ਅਖਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ) ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਓਵਰ ਆਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

**ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਇਨ ਕਿਉਸ਼ਨਜ਼
ਡਾਕੂਮੈਂਟਸ ਐਂਡ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਨੈਲਿਸਿਸ
ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਕੋਰਸ (ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ)**

1. **ਪਾਤਰਤਾ** : ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੈਕਲਟੀ ਵਿੱਚ 40% ਅੰਕ ਨਾਲ ਬੈਚੁਲਰ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (PCP)** : ਹਰੇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 7 ਦਿਨ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।
3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ** : ਹਰ ਪੇਪਰ ਲਈ 30% ਇੰਟਰਨਲ (ਅੰਦਰੂਨੀ) ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਅਤੇ 70% ਐਕਸਟਰਨਲ (ਬਾਹਰੀ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਰਕ/ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ/ ਸੈਮੀਨਾਰ/ ਫੀਲਡ ਵਰਕ/ਵਾਈਵਾ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।
4. **ਪੜਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ** : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ / ਪੰਜਾਬੀ
5. **ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ** : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ/ ਪੰਜਾਬੀ/ ਹਿੰਦੀ

**ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਇਨ ਕਪਿਊਟਰ
ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ**

ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਕੋਰਸ (ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ)

1. **ਪਾਤਰਤਾ** : ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 10+2 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
2. **ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ:** (ਲਾਜ਼ਮੀ) ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

31st May till August, that too with the permission of Dean, Academic Affairs on the recommendation of coordinator and Director of the Centre.

5. **Medium of Instruction** : English
6. **Medium of Examination** : Punjabi, English & Hindi
7. **Examination Centre** : Patiala

DIPLOMA IN LIBRARY SCIENCE (ANNUAL SYSTEM)

Duration : 1 Year

Note : Admission is done only on the basis of merit. Students opting for this course must fill the eligibility form available on the website of the Centre.

No. of Seats : 403 (For information about additional seats see chapter-iv)

1. **Eligibility** : Passed Matriculation/ Higher Secondary Part-I examination or any other equivalent examination from a recognised board.
2. **Medium of Instruction** : English/Punjabi
Medium of Examination : English/Punjabi/Hindi

DIPLOMA IN DIVINITY (SRI GURU GRANTH SAHIB STUDIES) Duration : 1 Year (ANNUAL SYSTEM)

1. **Eligibility** : Passed Gyani (Honours in Punjabi)

OR

Passed Matriculation/Higher Secondary from recognised Board.

PUNJABI PRAVESHKA (ANNUAL SYSTEM) Duration : 1 Year

1. **Eligibility** : Capability of reading and writing Punjabi, English and Hindi

GYANI (ANNUAL SYSTEM) Duration : 1 Year

1. **Eligibility** : Passed any of the following examinations:

8 ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲਗਾਉਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਭਾਵ ਪਹਿਲੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ 75% ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. **ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ** : ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
4. **ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ** : ਪਟਿਆਲਾ

- (a) Matriculation or Higher Secondary (Core/Part-I or Elective/Part-II): Examination with Punjabi as the First or Second Language or its equivalent.
- (b) Pre-University: With Punjabi as an Elective Subject.
- (c) Pre-Engineering: With Punjabi as an Additional/Optional Subject.
- (d) Pre-Medical: With Punjabi as an Additional/Optional Subject.
- (e) Intermediate/B.A./B.Sc.: with Punjabi as an Elective, Compulsory, Additional, Optional subject (as the case may be).
- (f) A candidate who has passed any of the examinations mentioned from (a) to (e) above without Punjabi as a subject, but has passed Punjabi Praveshika.
- (g) Passed the subject of Punjabi in B.A./B.Sc. (Elective Compulsory Additional as the case may be). The candidate may have failed in the examination as a whole from this university or from any other statutory university.

**-CERTIFICATE COURSE IN
QUESTIONED DOCUMENTS AND
FINGERPRINT ANALYSIS**

Duration : 6 Months (July to December)

1. **Eligibility** : Graduation in any stream with minimum 40% marks. Students with science background will be given preference in admission.
2. **Personal Contact Programme (PCP):** PCPs of 7 days will be held in each semester. It will be mandatory to attend PCPs and 75% attendance will be minimum requirement.
3. **Internal Assessment:** Internal Assessment will be 30% of the total marks, i.e. 100. 70% of the marks will be on the basis of external examination.

4. **Medium of Instruction** : English
5. **Medium of Examination** : Punjabi, English, Hindi
6. **Centre of Examination**: Patiala

CERTIFICATE COURSE IN COMPUTER APPLICATION

Duration : 6 Months (July to December)

1. **Eligibility** : Passed 10+2 from Punjab School Education Board or any equivalent examination from any statutory University /Board.
2. **Personal Contact Programme (PCP)**: Two PCPs of 10-12 days will be held. It will be mandatory to attend PCPs and 75% attendance will be minimum requirement.
3. **Internal Assessment** : Conditions regarding internal assessment will be intimated during the Personal Contact Programme.
4. **Medium of Instruction & Examination** : English
5. **Centre of Examination**: Patiala

IMPORTANT INFORMATION REGARDING EQUIVALENCE OF B.A. DEGREE OBTAINED FROM UNIVERSITIES OUTSIDE THE STATE OF PUNJAB WITH A B.A. DEGREE OBTAINED FROM PUNJABI UNIVERSITY, PATIALA

Students who have passed B.A., or have passed B.A. with one special subject, or have passed B.A. without English as a subject or have passed B.A. of less than three years' duration from universities outside Punjab (i.e. NOT passed B.A. from universities of Punjab or Panjab University, Chandigarh) will have to obtain an Eligibility Certificate from the Registration Branch of Punjabi University, Patiala before taking admission in any course in which graduation is an eligibility condition for admission offered by Centre for Distance and Online Education, Punjabi University, Patiala.

POINTS TO REMEMBER

1. Students are advised to check the website of the Centre (**www.pbide.org**) from time to time in order to obtain the latest information regarding their course schedule, Personal Contact Programmes (PCPs), Syllabus, Instructions for Internal Assessment and other related issues.
2. It is compulsory for every student to prepare ABC id. For information regarding this visit Centre's website **www.pbide.org**.
3. Candidates who want to take admission in semesters (III & V) of various courses while their result of the previous semester has not been declared, can only get provisional admission.
4. Any course, for which the number of applications received by the Centre is less than 10, will not be offered during the current session. In such a case, the fee received from the applicants will be fully refunded.
5. The rules mentioned in the prospectus are subject to the over-riding effect of the relevant Rules, Regulations, and Ordinances contained in the Punjabi University Calendar as also the resolutions adopted by the Academic Council/Syndicate. In case of any inconsistency between what is written in the prospectus and that in the Rules, Regulations, and Ordinances etc, the latter shall prevail.
6. In case of any ambiguity, the decision of the Vice-Chancellor shall prevail.
- 7.(a) UGC Distance Education Bureau letter F.No. 1-9/2018 (DEB-I) dated 23rd February, 2018 : the Degrees/Diplomas/Certificates awarded for programmes conducted by the ODL institutions, recognized by the erstwhile DEC/UGC, in conformity with UGC Notification on Specification of Degrees should be treated as equivalent to the corresponding awards of the Degree/Diploma/Certificate of

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਪੱਖ

1. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ, ਪੀ.ਸੀ.ਪੀ., ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਸੰਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ (www.pbide.org) ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਚੈਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ।
2. ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ABC id ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ **www.pbide.org** ਚੈਕ ਕਰੋ।
3. ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੈਸਟਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।
4. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ 10 ਤੋਂ ਘੱਟ ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਰਸ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
5. ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜੋ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੌਂਸਲ/ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
6. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।
- 7.(a) ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਿਓਰੋ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ F.No. 1-9/2018 (DEB-I) ਮਿਤੀ 23 ਫਰਵਰੀ, 2018 ਜੋ ਕਿ ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ: ਡਿਗਰੀ/ਡਿਪਲੋਮਾ/ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜੋ ਓ.ਡੀ.ਐਲ. ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਡੈਬ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਰਾਗਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਡਿਗਰੀ/ਡਿਪਲੋਮਾ/ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- (b) ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ (HEI) ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇਗੀ। Clause 7(i) to (v) of section 13 in Part-IV. (UGC guidelines 2017 ਤਹਿਤ)
8. ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ,

- the traditional Universities/ Institutions in the country.
- (b) The Higher Educational Institution (HEI) shall establish examination centres within the territorial jurisdiction of the HEI as per the condition laid down in the clause 7(i) to (v) of section 13 in Part-IV. (UGC guidelines 2017)
8. Any dispute arising from this document or connected therewith is subject to the territorial jurisdiction of courts situated at Patiala only, to the exclusion of all other courts.
9. Any private body/institution which poses itself as an agent of the university and collects application forms, or personal documents from the candidates or promises them admission to the department, must be considered fake. Punjabi University, Patiala has no such agents. Any candidate who is willing to join any course offered by the Centre is advised to correspond, remit the fees and send application forms etc. directly to the Centre for Distance and Online Education, Punjabi University, Patiala.
10. A candidate is required to apply for admission in online mode. However, he/she will be required to send the hard copy of the admission form along with self attested photocopies of certificates required for establishing the eligibility, and a copy of the fee receipts to the Centre (see below). A candidate seeking admission at the entry level of various courses also needs to submit the original Migration Certificate with in 7 days of the submission of admission form through online/offline mode. After that Rs. 1000/- will be charged as late fee.
- The documents must be sent (within 15 days of applying online) at the following address:**
Address: Assistant Registrar, Centre for Distance and Online
- ਪਟਿਆਲਾ ਹੱਦਬੰਧੀ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਬਾਹਰਲੇ ਕੋਰਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।
9. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਗਠਨ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਏ ਜੰਟ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਫੀਸ, ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਵਸੂਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਏਜੰਟ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਫੀਸ ਅਤੇ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਲਈ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰੇ।
10. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਲੋਂ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਕੋਰਸ/ਕਲਾਸ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀਆਂ (ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ) ਅਤੇ ਫੀਸ ਰਸੀਦ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਕਰਕੇ (ਆਨ-ਲਾਈਨ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਤੋਂ ਕੰਮਕਾਜ ਵਾਲੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ। ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਐਂਟਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਭਾਵ ਸਾਲਾਨਾ/ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ) ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾਂ ਅਸਲ ਮਾਈਗਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਭੇਜਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਲੇਟ ਫੀਸ 1000/- ਰੁਪਏ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਪਤਾ: ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।**
11. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਲੋਂ ਕੋਰਸ/ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ E-Banking/Core-Banking ਰਾਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਫੀਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਨਾਲ ਭੇਜਣੀ/ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।

**Education, Punjabi University,
Patiala.**

11. It will be mandatory for a candidate to attach the receipt of the admission fees deposited through E- Banking /Core-Banking along with the hard copy of the admission from.
12. Those who are appearing for deficient paper(s) in any subject have to fill the Private Examination Form(along with fee) available on the Punjabi University website i.e. **punjabiuniversity.ac.in.** Before filling the form, please read all the instructions and check the relevant fee and date on the form.
12. ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਡੈਫੀਸੈਂਟ ਪੇਪਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫਾਰਮ ਭਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ (ਫੀਸ ਸਮੇਤ) ਇਹ ਫਾਰਮ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ **punjabiuniversity.ac.in.** ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਫੀਸ/ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਲਈਆਂ ਜਾਣ।

OTHER IMPORTANT INSTRUCTIONS

1. As per Punjab Government Notification No. 3/7/2010-training (3)/1007 Chandigarh dated 10-03-2010.
  - No candidate seeking admission to any course in Punjabi University, Patiala is required to submit any type of affidavit (unless it is legally required). Self declaration may be furnished.
  - The candidate must submit self attested copies of various documents along with the hard copy of the admission form.
2. For reserved seats, only ONE category must be mentioned, otherwise, the application will not be considered at all.
3. The candidate opting for B.Ed. must fill the additional form available on the website of the Centre **www.pbidde.org** along with the admission form.
4. A student can pursue two academic programmes, one in full time physical mode and another in Open and Distance Learning (ODL) or up to two programmes simultaneously in (ODL) but separate forms and fees will have to be submitted on-line for each course. **(Under DPM letter No. 680/ਸ-1/PMU dated 22/06/2022)**
5. In case of any change in the mobile number/address, the student must immediately inform the Centre about it and communicate the changed mobile number/address. Otherwise, the Centre will not be responsible for non receipt of information to the student.
6. Lessons will be made available to the students. Internal Assessment will be marked as per the instructions given by the Centre.

ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3/7/2010-ਟਰੇਨਿੰਗ (3)/1007 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮਿਤੀ 10-03-2010 ਅਨੁਸਾਰ :
  - ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਾ (affidavit) ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਹੋਵੇ)। ਸਵੈ-ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
  - ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।
2. ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਕ (one) ਕੈਟਾਗਰੀ ਦੀ ਹੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
3. ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬੀ.ਐਡ. ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਵਾਧੂ ਫਾਰਮ ਵੀ ਭਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ **www.pbidde.org** ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।
4. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰੈਗੂਲਰ ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਓਪਨ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਲਰਨਿੰਗ (ODL) ਵਿੱਚ ਜਾਂ (ODL) ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੱਕ ਪਰ ਹਰੇਕ ਕੋਰਸ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਫਾਰਮ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਭਰੇਗਾ। **(ਡੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ: 680/ਸ-1/ਪੀ.ਐਮ.ਯੂ. ਮਿਤੀ 22/06/2022 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਿੱਤ)**
5. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਪਤੇ (address) ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾਵਾਂ/ਡਾਕ ਨਾ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
6. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੈਂਟਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

Information regarding Post Matric Scholarship Scheme

Documents regarding Post Matric Scholarship were hitherto submitted after applying on the online portal. Now, the procedure for applying will be as per new guidelines issued by the government. New instructions will be uploaded on website **(Pbidde.org)** of the Centre as and when received from the government.

ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ

ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸੰਬੰਧੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਤੇ ਆਨ ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਨਵੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ **(pbidde.org)** ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

Information regarding Personal Contact

Programmes (PCPs) and Internal Assessment

ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਪੀ.ਸੀ.ਪੀ.) ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਬਾਰੇ

ਜਾਣਕਾਰੀ

1. Personal Contact Programme (PCP) is a very important aspect of education through distance and online mode. Centre for Distance and Online Education, Punjabi University, Patiala organizes PCPs for all the courses that it offers in accordance to the respective ordinances and rules/regulations of Punjabi University/ UGC (DEB). Detailed information regarding PCPs of individual subjects will be uploaded on the Website of the Centre **pbidde.org**. Attending atleast 75% lectures in the PCPs is mandatory for all the students of all Courses offered by the centre.

ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਪੀ.ਸੀ.ਪੀ.) ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਹੈ। ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਰੇਕ ਕੋਰਸ ਦੇ ਪੀ.ਸੀ.ਪੀ., ਕੋਰਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. (ਡੈਬ) ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ **website pbidde.org** ਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਰੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

2. Internal Assessment is an essential component of all the papers of all Postgraduate and Undergraduate Courses. The ratio of Internal and External Assessment will be 30:70. (Internal assessment will be 30% and External assessment will be 70%). Information regarding detailed criteria of marking Internal Assessment will be shared on the Dashboards of the students. **(Link provided on Centre's website).**

ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਸਾਰੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸਾਂ ਅਤੇ ਅੰਡਰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 30:70 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। **(ਲਿੰਕ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।**

Important Guidelines

SECTION - I

1. GUIDELINES FOR COMPLETING THE ADMISSION FORM

(a) The candidate must read the important information/instructions given on the front page of the prospectus carefully before filling the form.

(b) The schedule of admission (with / without online/offline late fees) have been given in the prospectus. Any form that is incomplete or is sent without fees will not be accepted.

(c) Details of the examination on the basis of which a candidate is seeking admission to a specific course must be clearly filled in the relevant column.

(d) The spellings of the name of the candidate and spellings written in the Admission Form should correspond with those written in his/her Matriculation/ Senior Secondary certificate or with that of the last examination passed or any examination equivalent thereto. If any discrepancy is found in the admission form, Rs. 295/- will be charged from the candidate.

(e) Subjects offered for the course should be appropriately filled in the proper column.

Note : A candidate who is already registered with Punjabi University, Patiala, must fill up his/her registration number in the Admission Form. If he/she does not do so and is assigned another registration number, the new registration number will be cancelled when the discrepancy is noticed. The previously allotted number will prevail. The candidate will be charged Rs. 5000/- for the same.

2. PROVISIONAL ADMISSION - (FOR UNFAIR MEANS CASES)

A candidate involved in an Unfair Means Case (UMC) can seek provisional admission in the next class at his/her own risk and responsibility (pending decision in his/her case). His/Her provisional

ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

ਸੈਕਸ਼ਨ- I

1. ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਮੁੱਢਲੇ ਪੰਨੇ ਤੇ ਦਰਸਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ/ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹ ਲਵੇ।

ਆਨ-ਲਾਈਨ/ਆਫ-ਲਾਈਨ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਬਿਨਾਂ ਲੇਟ ਫੀਸ/ਲੇਟ ਫੀਸ ਨਾਲ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਡਿਊਲ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧੂਰਾ ਫਾਰਮ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਫੀਸ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਵੇ।

ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦਸਵੀਂ/ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤੁਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਹੋਣ ਤੇ 295/-ਰੁਪਏ ਤਰੁਟੀ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸਬੰਧਿਤ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਭਰੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਨੋਟ: ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਅਲਾਟ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਲਾਟ ਹੋਇਆ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ 5000/-ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ।

2. ਅਯੋਗ ਢੰਗ ਵਰਤਣ (ਯੂ.ਐਮ.ਸੀ.) ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ

ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਮੇਂ ਅਯੋਗ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

admission will be cancelled and fees paid by the candidate will be refunded, if the Unfair Means Committee disqualifies him/her.

3. PROVISIONAL RESULT

No candidate will be admitted in any course on the basis of provisional result intimation-letters issued by the Controller of Examination of this university unless especially specified by the Controller of Examination.

4. RECOGNITION OF EXAMINATIONS OF OTHER UNIVERSITIES

The certificates/degrees issued by all statutory universities or institutions recognised by the Association of Indian Universities (Inter-University Board) are considered equivalent (unless specified otherwise) to the corresponding certificates/degrees of this university for the purpose of admission to various courses.

IMPORTANT NOTE

A candidate seeking admission to any integrated course must have passed the subject of Punjabi in Matriculation/Higher Secondary/+2 examination, otherwise he/she will not be given admission. However, those seeking admission to the B.Com./B.A. Part-I/M.A. Part-I may pass Punjabi ('Matric level) or Punjabi Praveshika, during the course.

5. INFORMATION REGARDING PUNJABI LAZMI (MUDHLA GYAN)

Punjabi Lazmi (Mudhla Gyan) in lieu of Punjabi Compulsory shall be allowed to the following categories of candidates :

Those who have passed their Matriculation examination from a school located outside the State of Punjab or an examination recognized as equivalent thereto.

1. A candidate whose mother tongue is not Punjabi

3. ਆਰਜ਼ੀ ਨਤੀਜਾ

ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲਰ (ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਆਰਜ਼ੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਆਰਜ਼ੀ ਨਤੀਜਾ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸ਼ਾਖਾ ਵੱਲੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਏ।

4. ਦੂਜੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ

ਦੂਜੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ/ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਜ਼ (ਇੰਟਰ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬੋਰਡ) ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੋਟ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ (ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ) ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪੰਨੇ ਦੇਖੇ ਜਾਣ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੇਪਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਹੈ।

5. ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ(ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ) ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ।

ਦਸਵੀਂ/ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ/+2 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਾ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੀ.ਕਾਮ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਐਮ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਕਾ ਕੋਰਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰ ਦੱਸੀ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ :

1. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
2. ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।
3. ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ./ਐਨ.ਆਰ.ਈ. ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ/ਡਿਫੈਂਸ ਪੈਰਾਮਿਲਟਰੀ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆ ਵਲੋਂ ਹਲਫੀਆਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ।
4. ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਸਵੀਂ ਜਾਂ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਜਾਂ +2

2. A candidate who is residing in any state other than Punjab.
3. Children of NRI/NRE, Defence personnel/Para military personnel (serving or retired) will be allowed to opt for the subject of Punjabi Lazmi (Mudhla Gyan), provided that father/mother/guardian (in case that his/her father is deceased) of the candidate provides an affidavit that the candidate has not studied Punjabi at the school level.
4. A candidate who has passed his/her Matriculation examination from a school in the State of Punjab is not allowed to take up the subject of Punjabi Lazmi (Mudhla Gyan) in lieu of Punjabi Compulsory at the graduate level.

6. REQUIRED ORIGINAL CERTIFICATES AND MIGRATION CERTIFICATE

Migration Certificate and other required original certificates shall have to be submitted with the Admission Form after applying it online. All original certificates must be submitted with a hard copy of the original form within 15 days of applying online. However, the migration certificate may be provided within one month of applying. After that, Rs. 1000/- will be charged as late fee (subject to permission of Director, Centre for the Distance and Online Education).

EXEMPTION FROM MIGRATION CERTIFICATE

The following categories of candidates are exempted from the production of Migration Certificate :

- (a) A candidate applying for admission after passing Matriculation/ Higher Secondary/10+2 from Boards of Punjab, Haryana or Himachal Pradesh.
- (b) A candidate seeking admission in Punjabi Praveshika (Preliminary Course in Punjabi) Diploma in Divinity. If a candidate has joined a higher course

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬੀ ਕੰਪਲਸਰੀ ਜਾਂ ਚੋਣਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਾ ਉਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ ਬੀ.ਏ./ਬੀ.ਕਾਮ ਆਦਿ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ਕੇਵਲ ਬੀ.ਏ.) ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ Elementary Punjabi ਦਾ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।

6. ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਸਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ

ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਸਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਆਨ-ਲਾਈਨ/ਆਫ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਭੇਜਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ। ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦਾ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਆਨ ਲਾਈਨ/ਆਫ-ਲਾਈਨ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੇਜਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1000/- ਰੁਪਏ ਲੇਟ ਫੀਸ ਲੱਗੇਗੀ।

ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੋਂ ਛੋਟ

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕੈਟਾਗਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ :

- 1) ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕ/ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ/10+2 (ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਪੰਜਾਬ, ਹਿਮਾਚਲ, ਹਰਿਆਣਾ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ) ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
- 2) ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਕਾ ਜਾਂ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਡਿਵਿਨਿਟੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀ ਕਲਾਸ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ 'ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ' ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

7. ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

- (ੳ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਲੋਂ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਕੋਰਸ/ਕਲਾਸ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ-ਕਾਪੀਆਂ (ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕ ਸ਼ੁਦਾ) ਅਤੇ ਫੀਸ ਰਸੀਦ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਕਰਕੇ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੇ 7 ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਕੋਰੀਅਰ/ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ।

in any other university before shifting to the Centre. he/she must produce 'No Objection Certificate' from the other institution.

7. DOCUMENTS REQUIRED TO BE SUBMITTED WITH THE ADMISSION FORM

- (a) A candidate who applies for admission online must send the hard copy of the admission form, self-attested photo copies of certificates, migration certificate and fee receipt required for eligibility for the said course within one week from the date of submission of the on-line admission through courier/registered post to the **The Assistant/Deputy Registrar, Centre for Distance and Online Education, Punjabi University, Patiala.**
- (b) A candidate applying for admission at the entry level Semester-I of a course, must send hard copy of the admission form, photo copies of certificates, migration certificate alongwith fee receipt. They must also attach the original certificates, migration certificate required for eligibility for the course within one week from the date of submission of the on-line admission. The documents should be sent to the **Assistant/Deputy Registrar through courier/registered post to the Director, Centre for Distance and Online Education, Punjabi University, Patiala.**
- (c) The candidate must send the receipt of fees deposited through e-banking/core-banking alongwith the admission form.
- (d) A self-attested photo copy /original/provisional Certificate/Degree and the Detailed Marks Certificate on the basis of which admission is being sought must be sent.
- (e) Self-attested copy of the certificate of the date of birth in Christian era and copy of Matric Detailed Marks Card must be sent.

- (ਅ) ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਐਂਟਰੀ ਪੁਆਇੰਟ ਭਾਵ ਸਾਲਾਨਾ/ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ) ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਕੋਰਸ/ਕਲਾਸ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ-ਕਾਪੀਆਂ (ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕ ਸ਼ੁਦਾ) ਨਾਲ ਅਸਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਫੀਸ ਰਸੀਦ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਮੇਤ) ਵੀ ਨੱਥੀ ਕਰਕੇ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੇ 7 ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਕੋਰੀਅਰ/ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ।
- (ਏ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਰਸ/ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ E-Banking/ Core-Banking ਰਾਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਫੀਸ ਰਸੀਦ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਨਾਲ ਭੇਜਣੀ/ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- (ਸ) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਚਰਣ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਭਾਰਤੀ ਐਂਮਬੈਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣਗੇ।
- (ਹ) ਅਸਲ ਅਤੇ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ (ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕ ਸ਼ੁਦਾ)/ਆਰਜ਼ੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ/ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਅੰਕ ਬਿਓਰਾ ਕਾਰਡ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- (ਕ) ਈਸਵੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਮ-ਮਿਤੀ ਦੀ ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਅੰਕ ਬਿਓਰਾ ਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ।
- (ਖ) ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾਲ ਅਸਲ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।
- (ਗ) ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭੇਜਣ ਸਬੰਧੀ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 15 ਦੇਖ ਲੈਣ।
- (ਘ) ਲੇਟ ਫੀਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਫੀਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- (ਙ) ਗੈਪ ਸਾਲ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਕਲਾਸ/ਕੋਰਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨੱਥੀ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ।
- (ਚ) ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਸਮੇਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ - 147002 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ/ਕੋਰੀਅਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ। ਲਿਫਾਫੇ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਕੋਰਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।

8. ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਰੱਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਉਨਤਾਈ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਦਾਖਲਾ

- (f) If applicable, Migration Certificate must be sent in original.
- (g) A candidate who has applied under the Post Matric Scholarship Scheme (PMS) should follow the instructions for sending their documents on page 15-17 for both English and Punjabi.
- (h) The date on which a candidate applies for admission online and pays the fees, will be considered the date of admission.
- (i) A Candidate with gap year will have to attach the result of previous class/course.
- (j) The complete hard copy of admission form be send to the **Deputy Registrar, Centre for Distance and Online Education, Punjabi University, Patiala** through registered post or courier. The name of the candidate and the course should be clearly written on the envelope.

8. REJECTION OF ADMISSION FORM

The Admission Form is liable to be rejected due to any of the following reasons:

- (a) If it is incomplete or the required original documents are not attached.
- (b) If the candidate does not fulfil the eligibility condition.
- (c) If the qualifying examination on the basis of which admission is sought, is not recognised by Punjabi University.
- (d) If fees and other charges are not paid in full.
- (e) If the particulars furnished in the Admission Form are found to be incorrect, incomplete or wrong.

Please note that the case of refund of Tuition Fee and Other Charges of such candidates shall be dealt with in accordance with the provisions mentioned in the Prospectus under the heading : Refund of Tuition Fee and Other Charges.

VERIFICATION OF ORIGINAL CERTIFICATES

A candidate who has passed the qualifying examination on the basis of

ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :

- (1) ਜੇਕਰ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਏ ਗਏ।
- (2) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਬੰਧਤ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ/ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
- (3) ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ, ਜਿਸਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (4) ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੰਦੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਭਰੇ।
- (5) ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਭਰੇ ਗਏ ਵੇਰਵੇ ਝੂਠੇ, ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਧੂਰੇ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੰਦਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਇਸ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ "ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ" ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਪੜਤਾਲ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਡਿਗਰੀ/ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਭੇਜਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਉਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਕੋਰਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ ਆਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਡਿਗਰੀ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਅਲੀ/ਨਕਲੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਰੁੱਟੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲਾ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਦਾ ਰਿਜ਼ਲਟ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਗੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਉਸ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਅਸਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

9. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਪਾਤਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕੰਟੀਨਿਊਏਸ਼ਨ ਫੀਸ

ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ

which they are seeking admission to a Course from any Board/University (other than Punjabi University) is required to submit the original degrees/certificates for verification. **The Centre reserves the right to cancel the provisional admission and/or the result of any part of the examination of the concerned course of a candidate whose degree/documents are found to be bogus, forged or tampered with.** It shall be the responsibility of the candidate to submit the required certificates and documents within the stipulated period as and when demanded, failing which his/her admission shall stand cancelled without any notice.

The original certificates/documents will be returned to the candidate after verification.

9. ELIGIBILITY CONDITIONS FOR EXAMINATION AND CONTINUATION FEE

A candidate, enrolled for any course being run by the Centre, is required to fulfil the conditions to become eligible to take the examination (as laid down for each course in the Prospectus). These conditions, inter-alia, include attending the Personal Contact Programme(s) with a minimum percentage of attendance which is mandatory and submission of Response-Sheets etc. If a candidate fails to fulfil all/any of these condition and is not permitted to take the examination, can revive his/her eligibility during the next academic session by making up the deficiency by attending the Personal Contact Programme(s) with the requisite number of lectures and/or by submitting the requisite number of Response-Sheets/Term Papers as the case may be. The candidate will have to submit an application in this regard and deposit continuation fee of Rs. 500/- through SBI collect/MOPS (online). For fee related details, see page number 11-13 (English) 15-16 (Punjabi).

ਜਾਂਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣ ਖਾਤਰ ਕੁੱਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਰਸ ਲਈ ਵੱਖਰਾ-ਵੱਖਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਪਾਤਰਤਾ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਘਾਟ ਅਰਥਾਤ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ 500/-ਰੁਪਏ ਕੰਟੀਨਿਊਏਂਸ਼ਨ ਫੀਸ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 16 ਤੇ ਦਰਸਾਏ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਸਮੇਤ ਸਾਲਾਨਾ/ਸਮੈਸਟਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫਾਰਮ ਮਿਤੀ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਜਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ ਹੋ ਕੇ ਦੂਸਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਲਧੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਕੋਰਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰਾਂ, ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ, ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ, ਸੈਮੀਨਾਰ, ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਵਿਸ਼ਾ/ਆਪਸ਼ਨ/ਮਾਧਿਅਮ ਬਦਲਣ ਬਾਰੇ

- (i) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਮਾਧਿਅਮ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਭਰ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਭਰੋ।
- (ii) ਐਮ.ਏ. ਦਾ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਜਿਸਨੇ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ (ਬਿਨਾਂ ਲੇਟ ਫੀਸ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਸ਼ਨ ਬਦਲਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, 600/- ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਭਰਕੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਆਪਸ਼ਨ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

11. ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

12. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ

ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਿਓਰੋ 2017 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ

In case of semester examination, the application should reach the Centre alongwith the related examination form.

A candidate who has obtained migration certificate from this university can not be considered for continuation.

A candidate who does not fulfill the conditions regarding Response Sheets, attendance in Personal Contact Programmes, Practical/Seminar/Viva Voce etc. (given in detail with respective courses) will be considered ineligible for appearing in the annual examination.

10.CHANGE OF SUBJECT/OPTION/MEDIUM

- (i) Students are not allowed to change the Option/Subject or medium (in which they want to study/take exam filled in by them in their Admission Forms. They are, therefore, required to be very careful while filling in their Admission Forms.
- (ii) Students of M.A. who have submitted their Admission Forms before the due date or without late fee and want to change the option, will be allowed to do so by paying a fee of Rs. 600/- (latest within one month of admission).

11. RESERVATION POLICY

Admission to the reserved seats for B.Ed./Masters/Bachelor/Diploma in Library and information science courses and provision for any additional seats will be as per Punjabi University norms regarding reservation

12. EXAMINATION CENTRES

As per the guidelines of DEB (UGC) 2017, examination centres will be created at the district headquarter within the territorial jurisdiction of the University.

- 13. For Re-evaluation of Papers,** fees will be charged from the candidates as per the rules of Punjabi University, Patiala.

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

- 13. ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਫੇਲ੍ਹ/ ਰੀ-ਅਪੀਅਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪਰੀਖਿਆ ਫੀਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।**

SECTION - II

1. GENERAL INFORMATION

- (a) The ordinances in force at the time a candidate joins a course shall hold good only for the examination held during or at the end of the academic year. Nothing contained in this prospectus shall be deemed to debar the University from amending the rules/regulations/ordinances. Any subsequently amendments, if any, shall apply to all students, whether old or new.

- (b) Notwithstanding the information contained in the prospectus, the Vice-Chancellor will have the right that he, in consultation with the Standing Committee of the Academic Council, can delete, change or make additions to any of the provisions contained therein.

If there is any ambiguity in the interpretation of rules given in this Prospectus, the decision of the Vice-Chancellor shall be final.

- (c) The Director, Centre for Distance and Online Education, reserves the right to deny admission to any candidate in any course without assigning any reason.
- (d) All related disputes will be settled within courts of Patiala jurisdiction only.
- (e) A candidate can undertake two major courses in the same academic year from Centre for Distance and Online Education. Furthermore, a candidate pursuing a major course from CDOE can also pursue another major course through regular mode.

2. HOSTEL FACILITIES

Outstation students may be given

ਸੈਕਸ਼ਨ-II

1. ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ

- (ੳ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਲਾਗੂ ਸਨ, ਪਰੀਖਿਆ ਤੱਕ ਜਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

- (ਅ) ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਨਿਯਮ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ/ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ (ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ) ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- (ੲ) ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਦਾਖਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

- (ਸ) ਸਾਰੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

- (ਹ) CDOE ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਮੇਜਰ ਕੋਰਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਕ ਮੇਜਰ ਕੋਰਸ CDOE ਤੋਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਰੈਗੂਲਰ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਹੋਸਟਲ ਸੁਵਿਧਾ

ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿਚ ਥਾਂ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ :

1. ਸੰਬੰਧਤ ਕਲਾਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ।
2. ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ।

ਇਹ ਸੁਵਿਧਾ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੰਤੂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡਿਓ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ/ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਦਿਨ ਤੱਕ ਹੋਸਟਲ ਸੁਵਿਧਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਫੀਸ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਸਟਲ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਖਰਚਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੋਂ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫੰਡ ਅਤੇ ਹੋਸਟਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

accommodation in the Punjabi University hostels if they come to Patiala for the following purposes, (subject to availability of seats, on 'first-come-first-served' basis):

- (i) for attending Personal Contact Programmes.
- (ii) for appearing in University Examination at Patiala centre.

This facility is available only for the actual dates of Personal Contact Programmes and for the duration of the examination. The students hailing from far-off places will be allowed to stay upto two days before the commencement and two days after the end of the University Examination.

Hostel Charges

Rs. 40/- per day subject to minimum charges of Rs. 100/-.

In addition to the above, a student has to pay Development Fund and Hostel Welfare Fund of Rs. 25/- and Rs. 75/- respectively.

If any change is made to this fee by the university, the student will have to comply

3. MAGAZINE

Our online magazine entitled, GYAN DOOT, provides the students with an opportunity to express themselves and give their views on the subjects of general interest and current topics. It also helps to motivate them to engage in creative writing. The magazine contains four sections, out of which three certain to languages : English, Hindi and Punjabi. The fourth section pertains to Social Sciences. The students may send their original compositions/articles in any of the three languages to the Chief Editor, GYAN DOOT, Centre for Distance and Online Education, Punjabi University, Patiala-147002, by December 31, 2025 at the latest. The students can also send their entries by e-mail at director_cdoe@pbi.ac.in

3. ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ

ਸੈਂਟਰ 'ਗਿਆਨ ਦੂਤ' ਨਾਂ ਦਾ ਆਨਲਾਈਨ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹਨ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਕਿਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤਿੰਨੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਚੀਫ਼ ਐਡੀਟਰ, ਗਿਆਨ ਦੂਤ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ-147002 ਨੂੰ ਮਿਤੀ 31 ਦਸੰਬਰ, 2025 ਤੱਕ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਗਿਆਨ ਦੂਤ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮ, ਰੋਲ ਨੰਬਰ, ਕਲਾਸ, ਸੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖਣ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ/ਲੇਖ/ਚਿੱਤਰ ਆਦਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਈ-ਮੇਲ ਪਤਾ director_cdoe@pbi.ac.in ਹੈ।

4. ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਲਰਨਰ ਸਪੋਰਟ ਸੈਂਟਰ

ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਜਰਨਲ, ਰੈਫਰੈਂਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ। ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸੇਵਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਰਵਿਸ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ, ਉਹ ਇੰਚਾਰਜ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜਣ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣਾ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹੋਣ। **ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਿਤਾਬ ਵਾਪਿਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲੱਗੇਗਾ।**

ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲਰਨਰ ਸਪੋਰਟ ਸੈਂਟਰ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ:

1. ਫਰੀਦਕੋਟ : ਸਰਕਾਰੀ ਬਰਜਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ
2. ਬਠਿੰਡਾ : ਰਿਜਨਲ ਸੈਂਟਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
3. ਬਰਨਾਲਾ : ਐਸ.ਡੀ. ਕਾਲਜ
4. ਧੂਰੀ : ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਾਲਜ, ਬਰੜਵਾਲ
5. ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ : ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਗਰ ਟਰੱਸਟ(ਪਿੰਡ ਸਹੋਤਾ)

ਉਪਰੋਕਤ ਸੈਂਟਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੈਠ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਟਿਆਲਾ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। **ਦੂਹਰੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।** ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ

4. LIBRARY OF THE CENTRE AND LEARNER SUPPORT CENTRES

The Centre is maintaining its own library. Its rich collection of books, a wide range of journals, reference section, skilled help from Library staff in use of material, provision of postal service and efficient lending facilities, contribute significantly in rendering assistance to the students. Under the postal service scheme, the students can borrow books through post by making a written request to the Library Incharge. For this purpose, he/she has to send his/her Identity Card and also indicate the name(s) of the book(s) required. The books are issued for one month. These can be re-issued if not required by other students. A student who does not return the books in time will be charged Re. 2/- per day per book.

The Centre has also established Learners Support Centres at the following places where students can consult books:

1. Guru Kashi Campus of the university in Talwandi Sabo
2. University Constituent College, Barnala
3. Punjabi University Akali Phoola Singh Neighbourhood Campus, Dehla Seehan, Sangrur.
4. Regional Centre, Bathinda
5. Desh Bhagat College Bardwal, Dhuri.
6. S.D. Collage, Barnala

Any student can sit, read or borrow books from these centres. He/she can have membership either at Patiala or at **any one** of the above centres. **Double membership is not allowed.** The students can consult the concerned library incharge in case of any problem.

5. VIDEO LESSONS

The Centre has prepared several Video lessons on various subjects/topics pertaining to the syllabi of different courses. These lessons supplement the study material and class-room lectures;

ਬਾਰੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੱਕ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

5. ਵੀਡੀਓ ਲੈਸਨਜ਼

ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀਡੀਓ ਲੈਸਨਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਟੱਡੀ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਦਾ ਅਨੁਪੂਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਡੀਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਸਟੱਡੀ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

6. ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਾਪਸੀ

ਸੈਂਟਰ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ (ਭਾਵ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 15 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ) ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਾਪਸ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਫਾਰਮ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ **www.pbiddle.org** 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਐਡਜਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

7. ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਸਬੰਧੀ

ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਂ ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜੇ ਇਹ ਕਾਰਡ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਕਾਰਡ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 50/- ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। **ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ/ਸਟੱਡੀ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਵੇ, ਉਹ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।**

8. ਅਲੂਮਨੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ

ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮਿਲਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਅਲੂਮਨੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨੇਮਾਵਲੀ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ, ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਆਦਿ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਹਨ।

and will be made available to the students from time to time.

6. REFUND OF LIBRARY SECURITY

The library security is refundable (on request) within one year of the completion of the course, i.e. before 15th July of next year. The prescribed Application Form is available at the website of the Centre. In case a student takes admission in another course in the Centre, he/she will have to submit library security afresh. It will not be adjusted.

7. INFORMATION ABOUT THE IDENTITY CARD

All the students admitted to the Centre are issued Identity Cards. Books from the Library will be issued only on the production of this card at the lending counter. The card is valid up to the end of the academic session, i.e. 31st May, 2026. If a student leaves his/her studies before the completion of the course, his card will be cancelled. In case the card is lost, the student can obtain a duplicate Identity Card after paying a fee of Rs. 50/- as per the procedure laid down by the University/Centre. **The student must keep this card with him/her whenever he/she visits the Library/Study Centre or comes to attend Personal Contact Programme in the Centre. The card may also be needed in the examination hall.**

8. ALUMNI ASSOCIATION

To remain in contact with the old students, an Alumni Association has been formed by the Centre. Detailed information about the objectives, conditions for membership, executive council, its functions etc. has been provided in the rules/regulations formed by the Punjabi University, Patiala. Any student of the Centre may become the member of this association by paying an annual membership fee of Rs. 700/-. Life membership may be obtained by paying Rs. 1800/-.

ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੋ। ਇਸਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫੀਸ 700/- ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਵਾਰੀ 1800/- ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਲੂਮਨੀ ਦੇ ਆਜੀਵਨ (ਲਾਈਫ) ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Nomenclature of Papers

M.A. ENGLISH PART-I SEMESTER-I

ENGM1101T Course-I	:	Introduction to Poetry : Medieval and Renaissance
ENGM1102T Course-II	:	Classical and Elizabethan Drama
ENGM1103T Course-III	:	Beginnings of the Novel
ENGM1104T Course-IV (i)	:	Option-I: William Shakespeare : From Stage to Screen
ENGM1105T Course-IV (ii)	:	Option - II : English Phonetics and Phonology

SEMESTER-II

ENGM1206T Course V	:	Literary Criticism
ENGM1207T Course VI	:	Poetry from Neo-Classical to Victorian Age
ENGM1208T Course VII	:	Modern Fiction: Nineteenth Century onwards
ENGM1209T Course VIII	:	Option - I : Contemporary Essay
ENGM1211T Course VIII	:	Option - III : Modern English Grammar and Usage
ENGM1PCQ/PBGM1101T/ PBEM1101T	:	Punjabi Compulsory/Mudhla Gyan/ Elementary Punjabi (for Foreign Students only) (Qualifying Paper)

PART-II SEMESTER-III

ENGM2112T Course IX	:	Modernity and Literature
ENGM2113T Course X	:	Indian Classical Literature and Theory
ENGM2114T Course XI	:	Literature and Gender
ENGM2115T Course XII (i)	:	Option-1: Literature and Post-Coloniality
ENGM2116T Course XII (ii)	:	Option-II: Modern Drama

SEMESTER-IV

ENGM2218T Course XIII	:	Literary and Cultural Theory
ENGM2219T Course XIV	:	Translation and Modern Indian Literature
ENGM2220T Course XV	:	Literature and Politics
ENGM2221T Course XVI (i)	:	Option-I : American Literature
ENGM2222T Course XVI (ii)	:	Option-II : Language and Linguistics

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ) ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ

PBIM1101T ਕੋਰ ਕੋਰਸ-I	:	ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ-1
PBIM1102T ਕੋਰ ਕੋਰਸ-II	:	ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ-1 (ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰ)
PBIM1103T ਇਲੈਕਟਿਵ ਕੋਰਸ-III	:	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ-1
PBIM1106T ਇਲੈਕਟਿਵ ਕੋਰਸ-IV	:	ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-1
PBIM1110T ਇਲੈਕਟਿਵ ਕੋਰਸ-V	:	ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ-1

ਸਮੈਸਟਰ ਦੂਜਾ

PBIM1201T ਕੋਰ ਕੋਰਸ-I	:	ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ-2
PBIM1202T ਕੋਰ ਕੋਰਸ-II	:	ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ-2 (ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ)
PBIM1203T ਇਲੈਕਟਿਵ ਕੋਰਸ-III	:	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ-2

PBIM1206T ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੋਰਸ-IV : ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-2
PBIM1210T ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੋਰਸ-V : ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ-2

(ਭਾਗ ਦੂਜਾ)

ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ

PBIM2101 ਕੋਰ ਕੋਰਸ-I : ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ-1
PBIM2102 ਕੋਰ ਕੋਰਸ-II : ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ
PBIM2103 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੋਰਸ-III : ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ (ਆਪਸ਼ਨ-1)
PBIM2105 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੋਰਸ-IV : ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ (ਆਪਸ਼ਨ-1)
PBIM2107 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੋਰਸ-V : ਸੂਫੀ ਅਤੇ ਬੀਰ ਕਾਵਿ (ਆਪਸ਼ਨ-1)

ਸਮੈਸਟਰ ਚੌਥਾ

PBIM2201 ਕੋਰ ਕੋਰਸ-I : ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ-2
PBIM2202 ਕੋਰ ਕੋਰਸ-II : ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ
PBIM2203 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੋਰਸ-III : ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ-2 (ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਅਧਿਐਨ)
PBIM2205 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੋਰਸ-IV : ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ (ਆਪਸ਼ਨ-1)
PBIM2207 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੋਰਸ-V : ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ (ਆਪਸ਼ਨ-1)

M.A. HINDI PART-I

SEMESTER-I

HINM2PUP-T-101 ਪਹਲਾ ਪੱਥਰ : ਹਿੰਦੀ ਕਾਵਿ-1
HINM2PUP-T-102 ਦੂਸਰਾ ਪੱਥਰ : ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਉਦਭਵ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
HINM2PUP-T-103 ਤੀਸਰਾ ਪੱਥਰ : ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਕਾ ਇਤਿਹਾਸ (1850 ਤਕ)
HINM2PUP-T-104 ਚਤੁਰ੍ਹ ਪੱਥਰ : ਵੈਕਲਿਪਕ ਅਧਯਯਨ : ਵਿਕਲਪ ਨੰ-1 ਹਜ਼ਾਰੀ
ਪ੍ਰਸਾਦ ਦ੍ਰਿਵੇਦੀ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਯਯਨ

SEMESTER-II

HINM2PUP-T-201 ਪਹਲਾ ਪੱਥਰ : ਹਿੰਦੀ ਕਾਵਿ-2
HINM2PUP-T-202 ਦੂਸਰਾ ਪੱਥਰ : ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ
HINM2PUP-T-203 ਤੀਸਰਾ ਪੱਥਰ : ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਕਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ)
HINM2PUP-T-204 ਚਤੁਰ੍ਹ ਪੱਥਰ : ਵੈਕਲਿਪਕ ਅਧਯਯਨ : ਵਿਕਲਪ ਨੰ. 1 ਹਿੰਦੀ
ਕਥਾ ਸਾਹਿਤ

PART-II

SEMESTER-III

HINM2PUP-T-301 ਪਹਲਾ ਪੱਥਰ : ਆਧੁਨਿਕ ਹਿੰਦੀ ਕਾਵਿ-1
HINM2PUP-T-302 ਦੂਸਰਾ ਪੱਥਰ : ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ
HINM2PUP-T-303 ਤੀਸਰਾ ਪੱਥਰ : ਹਿੰਦੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਨਿਬੰਧ
HINM2PUP-T-304 ਚਤੁਰ੍ਹ ਪੱਥਰ : ਵੈਕਲਿਪਕ ਅਧਯਯਨ : ਵਿਕਲਪ ਨੰ-3 ਕਬੀਰ
: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਯਯਨ

SEMESTER-IV

HINM2PUP-T-401 ਪਹਲਾ ਪੱਥਰ : ਆਧੁਨਿਕ ਹਿੰਦੀ ਕਾਵਿ-2
HINM2PUP-T-402 ਦੂਸਰਾ ਪੱਥਰ : ਪਾਸ਼ਚਾਤਿ ਕਾਵਿਸ਼ਾਸਤਰ
HINM2PUP-T-403 ਤੀਸਰਾ ਪੱਥਰ : ਪ੍ਰਯੋਜਨਮੂਲਕ ਹਿੰਦੀ

HINM2PUP-T-404 चतुर्थ पत्र :

वैकल्पिक अध्ययन : विकल्प नं-2 तुलसीदास
: विशेष अध्ययन

M.A. SOCIOLOGY PART-I SEMESTER-I

SOCM1101T : General Sociology
SOCM1102T : Sociological and Anthropological Theories-I
SOCM1103T : Indian Society
SOCM1104T : Methodology of Social Research-I

SEMESTER-II

SOCM1205T : Sociological and Anthropological Theories-II
SOCM1206T : Social Change and Social Problems in India
SOCM1207T : Prospectives of Indian Society
SOCM1208T : Methodology of Social Research-II

SEMESTER-III

SOCM2301T : Sociological and Anthropological Theories-III
SOCM2302T : Rural Sociology in India
SOCM2303T : Environmental Sociology
SOCM2304T : Political Sociology

SEMESTER-IV

SOCM2407T : Sociological and Anthropological Theories-IV
SOCM2408T : Sociology of Development
SOCM2409T : Gender and Society
SOCM24011T: Sociology of Religion

M.A. HISTORY PART-I SEMESTER-I

Paper-I : History of Punjab (1469 to 1675) A.D.
Paper-II : History of the World Option - I (1500 to 1815) A.D.
Paper-III : History of the World Option - I (1871 to 1919) AD
Only one option will be offered :
Paper-IV : History of China & Japan Option - II (1830 to 1911) A.D.

SEMESTER-II

Paper-I : History of Punjab (1675 to 1799) A.D.
Paper-II : History of the World Option - I (1815 to 1870) A.D.
Paper-III : History of the World Option - I (1919 to 1991) A.D.
Only one option will be offered :
Paper-IV : History of China & Japan Option - II (1912 to 1949) A.D.

PART-II

SEMESTER-III

Paper-I : History of Punjab 1799-1849 A.D.
Paper-II : History of India from 1707-1772 A.D.
Paper-III : History of India from 1818-1947 A.D.
Paper-IV : National Movement in India and
Constitutional Development (1858-1930 A.D.)

SEMESTER-IV

Paper-I	:	History of Punjab from 1849 to 1947 AD
Paper-II	:	History of India from 1772 to 1818 AD
Paper-III	:	Social and Economic History of Modern India(1818-1947)
Paper-IV	:	National Movement in India and Constitutional Development 1930-1947 AD

M.A. ECONOMICS PART-I SEMESTER -I

ECO-101	:	Micro Economic Analysis
ECO-102	:	Macro Economic Analysis
ECO-103	:	Basic Quantitative Methods
ECO-104	:	Economics of Growth and Development
ECO-105	:	Only one option will be offered : (i) Economics of Agriculture

SEMESTER -II

ECO-201	:	Micro Economic Analysis
ECO-202	:	Macro Economic Analysis
ECO-203	:	Basic Quantitative Methods
ECO-204	:	Economics of Growth and Development
ECO-205	:	Only one option will be offered : (i) Economics of Agriculture

PART-II**SEMESTER -III**

ECO-301	:	Political Economy of Development (Compulsory)
ECO-302	:	Evolution and Structure of Indian Economy (Compulsory)
ECO-303	:	Public Economics (Compulsory)
Paper-IV & V	:	Only following optional papers will be offered :
ECO 304 & 305:	:	(i) International Economics (iii) Money and Banking

SEMESTER -IV

ECO-401	:	Political Economy of Development (Compulsory)
ECO-402	:	Evolution and Structure of Indian Economy (Compulsory)
ECO-403	:	Public Economics (Compulsory)
Paper-IV & V	:	Only following optional papers will be offered :
ECO 404 & 405:	:	(i) International Economics (iii) Money and Banking

M.A. POLITICAL SCIENCE PART-I SEMESTER-I

POLM21101 Paper-I	:	Indian Political Thought-I
POLM21102 Paper-II	:	Western Political Thought-I
POLM21103 Paper-III	:	Indian Polity
POLM21104 Paper-IV	:	International Relations

SEMESTER -II	
POLM21201 Paper-I	: Indian Political Thought-II
POLM21202 Paper-II	: Western Political Throught-II
POLM21203 Paper-III	: Contemporary Issues in Global Politics
POLM21204 Paper-IV	: Democracy In India
PART-II SEMESTER -III	
POLM22301T Paper-I	: Contemporary Political Thought
POLM22302T Paper-II	: Modern Political Analysis & Comparative Politics
Paper III and IV	:
POLM22307T Option-V	Political Sociology
POLM22308T Option-VI	Political Parties and Pressure Groups of India
SEMESTER -IV	
MPOLM22401T Paper-V	: Political Ideologies
MPOLM22402T Paper-VI	: Punjab Politics
Paper VII and VIII	:
POLM22408T Option-vi	Women and Political Theory
POLM22411T Option-ix	State Politics in India.

M.A. RELIGIOUS STUDIES PART-I SEMESTER-I

Paper-I	:	Study of Religion-I
Paper-II	:	Study of Sikh Religion-I
Paper-III	:	Study of Indian Religions (Option II)
Paper-IV	:	Study of Sikh Scripture-I (Option-II)

SEMSTER -II

Paper-V	:	Study of Religion-II
Paper-VI	:	Study of Sikh Religion-II
Paper-VII	:	Study of Sikh Scripture-II (Option II)
Paper-VIII	:	Study of West Asian Religions (Option II) (Judaism, Christianity and Islam)

PART-II

SEMESTER -III

Paper-IX	:	ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ (Philosophy of Religion)
Paper-X	:	ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ - ਏ (Sikh Philosophy - A)
Paper-XI	:	ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਅਧਿਐਨ (ਆਪਸ਼ਨ ਦੂਜੀ) Study of Bhagat Bani
Paper-XII	:	ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ-ਏ (ਆਪਸ਼ਨ ਤੀਜੀ) Inter-religious faith and dialogue-A

SEMESTER -IV

Paper-XIII	:	ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆਪਰਕ ਅਧਿਐਨ Hermenutical study of Religion
Paper-XIV	:	ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ - ਬੀ (Sikh Philosophy - B)
Paper-XV	:	ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਧਿਐਨ (ਆਪਸ਼ਨ ਦੂਜੀ) Study of Dasam Granth
Paper-XVI	:	ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ-ਬੀ (ਆਪਸ਼ਨ ਤੀਜੀ) Inter-religious faith and dialogue- (B)

M.A. SIKH STUDIES PART-I SEMESTER-I

Paper-I	:	Approaches to Study of Religion
Paper-II	:	Study of Sikh Religion and History-I
Paper-III	:	Sikh Scriptures and Literature-I
Paper-IV	:	Sikh Ethics

SEMESTER-II

Paper-V	:	Study of Sikh Religion and History-II
Paper-VI	:	Sikh Scriptures and Literature-II
Paper-VII	:	Sikh Thought
Paper-VIII	:	World Religious Traditions (Semitic Tradition)

PART-II**SEMESTER-III**

Paper-IX	:	Study of Sikh Religion & History -III
Paper-X	:	Sikh Scripture and Literature - III
Paper-XI	:	Sikh Philosophy-I
Paper-XII	:	World Religious Traditions -II (Indian Tradition)

SEMESTER-IV

Paper-XIII	:	Study of Sikh Religion and History - IV
Paper-XIV	:	Sikh Scripture and Literature - IV
Paper XV	:	Sikh Philosophy-II
Paper XVI	:	Sikh Culture and Institutions- II

M.A. PUBLIC ADMINISTRATION PART-I SEMESTER-I

Paper-I	:	Administrative Theory
Paper-II	:	Rural Local Government in India
Paper-III	:	Public Personnel Administration
Paper-IV	:	Financial Administration

SEMESTER-II

Paper-I	:	Indian Administration
Paper-II	:	Urban Local Government in India
Paper-III	:	Development Administration
Paper-IV	:	Research Methods

PART-II**SEMESTER-III**

Paper-I	:	Administrative Thought
Paper-II	:	State Administration
Paper-III	:	Comparative Public Administration
Paper-IV	:	Social Welfare Administration

SEMESTER-IV

Paper-I	:	Public Policy
Paper-II	:	Emerging Areas in Indian Administration
Paper-III	:	E-Governance
Paper-IV	:	Administration of Public Sector Undertakings

M.A. JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION PART-I

SEMESTER-I

JMCM1101T Paper-I :	Introduction to Mass Communication
JMCM1102T Paper-II :	Writing and Reporting for Media
JMCM1103T Paper-III:	New Media
JMCM1104T Paper-IV:	Growth and Development of Print Media in India

SEMESTER-II

JMCM1201T Paper-V :	Advertising
JMCM1202T Paper-VI:	Electronic Media
JMCM1203T Paper-VII:	Editing and Editorial Writing
JMCM1204T Paper-VIII:	Research Methodology

PART-II

SEMESTER-III

JMCM2301T Paper-IX:	Research Applications
JMCM2302T Paper-X :	Radio and TV Production Techniques
JMCM2303T Paper-XI:	Development Communication
JMCM2304T Paper-XII:	Public Relations and Corporate Communication

SEMESTER-IV

JMCM2401T Paper-XIII :	Inter-Cultural and International Communication
JMCM2402T Paper-XIV :	: Media Structure and Management
JMCM2403T Paper-XV :	: Film Studies and Film Production
JMCM2404T Paper-XVI :	: Project Report

M.A. EDUCATION PART-I

SEMESTER-I

EDUM1101T Paper-I :	Philosophical Foundations of Education
EDUM1102T Paper-II :	Psychological Foundations of Education
EDUM1103T Paper-III:	Methodology of Educational Research - I
EDUM1104T Paper-IV :	Basis of Pedagogy
EDUM1105T Paper-V :	Practicum-cum-field work

SEMESTER-II

EDUM1201T Paper-I :	Sociological Foundations of Education
EDUM1202T Paper-II :	Psychological Characteristics and Abilities
EDUM1203T Paper-III:	Methodology of Educational Research - II
EDUM1204T Paper-IV :	Curriculum Development
EDUM1205T Paper-V :	Practicum-cum-field work

PART-II

SEMESTER-III

EDUM2301T Paper-I :	Educational Technology
EDUM2302T Paper-II :	Foundations of Guidance
EDUM2303T Paper-III:	Educational Management and Supervision
EDUM2304T Paper-IV :	Special Education
Paper-V (Optional)	: Any one of the following :
	EDUM2305T (i) Adult Education
	EDUM2305T (ii) Teacher Education
	EDUM2305T (iii) Life Skills Education

	SEMESTER-IV
EDUM2401T Paper-I :	ICT in Education
EDUM2402T Paper-II :	Counselling Process
EDUM2403T Paper-III :	Educational Administration and Planning
EDUM2404T Paper-IV :	Inclusive Education
Paper-V :	Optional :
	EDUM2405T (ii) Women Education

MBA

SEMESTER-I www.smspup.in

MBCM1101T : Principles of Management
MBCM1102T : Organisational Behaviour
MBCM1103T : Managerial Economics
MBCM1104L : Computer Fundamentals and Computer Aided Management
MBCM1105T : Accounting for Management
MBCM1106T : Business Environment

SEMESTER-II

MBCM1201T : Business Statistics and Research Methodology
MBCM1202T : Financial Management
MBCM1203T : Marketing Management
MBCM1204T : (a) Human Resource Management (Optional)
MBCM1205T (b) Operations Management (Optional)
MBCM120P : Viva-Voce

SEMESTER-III

MBCM2301T : Project Management
MBCM2302T : Management Information System & Decision Support System
MBCM2303T : Business Ethics & Values

Marketing Management

MBCM2304T : Advertising & Sales Management
MBCM2305T : Marketing Research

Human Resource Management

MBCM2306T : Management of Industrial Relations
MBCM2307T : Human Resource Planning & Development

Financial Management

MBCM2308T : Management of Industrial Relations
MBCM2309T : Financial Services and Markets

Operations Management

MBCM2310T : Production Planning and Control
MBCM2311T : Inventory Management

International Business

MBCM2312T : Multinational Financial Management
MBCM2313T : International Marketing

Retail Management

MBCM2314T : Management of Retail Organisation
MBCM2315T : Retail Consumer Behaviour

SEMESTER-IV

MBCM2401T : Business Policy and Strategic Management
MBCM2402T : Organisational Development & Change

Three Electives from any one of the following groups:

Marketing Management

- MBCM2404T : Consumer Behaviour
- MBCM2405T : Export Marketing
- MBCM2406T : Marketing of Services
- MBCM2407T : Management of Logistics
- MBCM2408T : Retail Marketing

Human Resource Management

- MBCM2409T : Compensation Management
- MBCM2410T : Labour Law
- MBCM2411T : Industrial Psychology
- MBCM2412T : Cross Cultural and Global Management
- MBCM2413T : Management of Training & Development

Financial Management

- MBCM2414T : Security Analysis & Portfolio Management
- MBCM2415T : Derivatives and Risk Management
- MBCM2416T : Management Control Systems
- MBCM2417T : Management of Working Capital
- MBCM2418T : Corporate Tax Planning
- MBCM2439T : International Financial Management

Operations Management/Material Management

- MBCM2419T : Purchasing Management
- MBCM2420T : Management of Logistics
- MBCM2421T : Plant Design & Layout
- MBCM2422T : Statistical Quality Control
- MBCM2423T : Service Operation Management

International Technology

- MBCM2424T : Strategic Information Systems
- MBCM2425T : System Analysis & Design
- MBCM2426T : Software Engineering
- MBCM2427T : Business Process & Re-engineering
- MBCM2428T : Enterprise Resource Planning

International Business

- MBCM2429T : Regional Blocks
- MBCM2430T : International Economic Organizations
- MBCM2431T : Export-Import Procedures, Documentation & Logistics
- MBCM2432T : Global Human Resources Management
- MBCM2433T : Foreign Language for Business

Retail Management

- MBCM2434T : Supply Chain Management
- MBCM2435T : Merchandising Planning and Strategies
- MBCM2436T : Retail Strategies
- MBCM2437T : Store Management
- MBCM2438T : Customer Relationship Essentials in Retailing

**MASTER OF SCIENCE IN INFORMATION TECHNOLOGY (M.Sc.-IT) PART-I
SEMESTER-I**

MITM1101T	:	Introduction to Information Technology and E-Commerce
MITM1102T	:	Computer Programming Using C
MITM1103T	:	Web Technology
MITM1104T	:	Mathematical Foundation of Computer Science
MITM1102L	:	Programming Lab - I (Based on MITM1102T)
MITM1103L	:	Programming Lab - II (Based on MITM1103T)

SEMESTER-II

MITM1201T	:	Database Management System
MITM1202T	:	Programming with Python
MITM1203T	:	Operating System
MITM1204T	:	Computer Organization and Architecture
MITM1201L	:	Programming Lab - III (Based on MITM1201T)
MITM1202L	:	Programming Lab - IV (Based on MITM1202T)

PART-II

SEMESTER-III

MITM2101T	:	Object Oriented Programming Using C++
MITM2102T	:	Data and File Structure
MITM2103T	:	Software Engineering
MITM2104T	:	Computer Networks
MITM2101L	:	Programming Lab - V (Based on MITM2101T)
MITM2102L	:	Programming Lab - VI (Based on MITM2102T)

SEMESTER-IV

MITM2201T	:	Algorithm Design and Analysis
MITM2202T	:	Computer Graphics
MITM2203T	:	Artificial Intelligence
MITM2204T	:	Minor Project
MITM2201L	:	Programming Lab - VII (Based on MITM2201T)
MITM2202L	:	Programming Lab - VIII (Based on MITM2202T)

M.COM. PART-I

SEMESTER-I

MCOP 1101T	:	Management Concepts and Organisational Behaviour
MCOP 1102T	:	Accounting for Managerial Decisions
MCOP 1103T	:	Business Economics
MCOP 1104T	:	Research Methodology and Statistical Techniques
MCOP 1106T	:	Financial Management

SEMESTER-II

MCOP 1201T	:	Advanced Accounting
MCOP 1202T	:	Business Environment
MCOP 1203T	:	E-Commerce
MCOP 1207V	:	Viva-Voce
MCOP 1206T	:	Financial Institutions and Markets

PART-II

SEMESTER-III

MCOP 2301T	:	Contemporary Auditing
MCOP 2302T	:	Corporate Legal Framework
MCOP 2303T	:	Direct Tax Laws

MCOP 2304T : Marketing Management
 MCOP 2306T : Management of Financial Services

SEMESTER-IV

MCOP 2401T : Human Resource Management
 MCOP 2402T : Fundamentals of Investment
 MCOP 2403T : Banking and Insurance Services
 MCOP 2404T : Corporate Tax Planning
 MCOP 2405V : Comprehensive Viva-Voce
 MCOP 2407T : International Finance

**MASTER OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
 (SEMESTER-I)**

LISM1101T: Information, Communication and Society
 LISM1102T: Research Methodology in LIS
 LISM1103T: Information Storage and Retrieval
 LISM1104P/: Library Training/Project Work
 LISM1105P

(SEMESTER-II)

LISM1209T: E-Research in Library and Information Centres
 LISM1210T: Information Analysis, Consolidation and Repackaging
 LISM1211AT: Advanced Knowledge Organization:
 LISM1211BT: Classification Practice
 LISM1211BT: Cataloguing Practice

**BACHELOR OF BUSINESS ADMINISTRATION PART-I
 SEMESTER-I**

BBA-101 Communication Skills in Punjabi / Elementary Punjabi
 BBA-102 Business Economics - I
 BBA-103 Business Mathematics
 BBA-104 Business Organisation and Management Principles - I
 BBA-105 Workshop on Computer Application
 BBA-106 Seminar

SEMESTER -II

BBA-201 Communication Skills in Punjabi / Elementary Punjabi
 BBA-202 Communication Skills in English
 BBA-203 Business Economics-II
 BBA-204 Business Statistics
 BBA-205 Business Organisation and Management Principles - II
 BBA-206 Workshop on Internet and E-Commerce
 BBA-207 Seminar
 BBA-208 Viva -Voce
 Drug Abuse : Problem, Management and Prevention

PART-II

BBA-301	Principles of Human Resource Management
BBA-302	Business Accounting
BBA-303	Principles of Marketing Management
BBA-304	Business Laws
BBA-305	Workshop on Contemporary Business Issues
BBA-306	Seminar on Knowledge Management
BBA-307	Communication Skills in Punjabi/Elementary Punjabi Environment and Road Safety Awareness

SEMESTER-IV

BBA-401	Financial Management
BBA-402	Workshop on Creativity and Innovation
BBA-403	Seminar on Entrepreneurship
BBA-404	Viva-Voce
BBA-411	Cost and Management Accounting
BBA-412	Financial Instruments and Services
BBA-414	System Analysis and Design
BBA-423	Communication Skills in Punjabi/Elementary Punjabi

PART-III**SEMESTER-V**

BBA-500	Communication Skills in Punjabi
BBA-500A	Elementary Punjabi (Special Paper in Lieu of Punjabi)
BBA-501	Business Research Methods
BBA-502	Workshop on Time and Workload Management
BBA-503	Seminar on Summer Internship
BBA-510	Stock Market Operations
BBA-512	Investment Management
BBA-513	Data Base Management Systems

SEMESTER-VI

BBA-601	Industrial Training Project
BBA 602	Project Report
BBA 603	Seminar on the Project Report
BBA 604	Viva Voce

BACHELOR OF COMPUTER APPLICATION PART-I**SEMESTER-I**

BCAB1101T	General English -I
BCAB1102T	Punjabi (Compulsory) or Punjabi Compulsory (Mudhla Gyan)
BCAB1103T	Fundamentals of Information Technology
BCAB1104T	Programming Fundamentals Using C
BCAB1105L	Software Lab - I (GUI based Operating System and Office Automation)
BCAB1106L	Software Lab - II (Based on Paper BCAB1104T : Programming Fundamentals Using C)

SEMESTER-II

BCAB1201T	General English -II
BCAB1202T	Punjabi (Compulsory) or Punjabi Compulsory (Mudhla Gyan)
BCAB1203T	Digital Electronics
BCAB1204T	Data Structures

BCAB1205T Basic Mathematics
 BCAB1206L Software Lab - III (Based on Paper BCAB1204T Data Structures)
 BCAB1207T Drug Abuse: Problem, Management and Prevention

PART-II SEMESTER-III

BCAB2101T English Communication Skills-I
 BCAB2102T Management Information System
 BCAB2103T Discrete Mathematics
 BCAB2104T Computer System Organisation and Architecture
 BCAB2105T Object Oriented Programming Using C++
 BCAB2106L Software Lab-IV (Object Oriented Programming Using C++ Lab)
 BCAB2107T Punjabi (Compulsory)-III or Punjabi Compulsory-III (Mudhla Gyan)
 ERSB2101Q Environmental and Road Safety Awareness (Qualifying Exam)**

SEMESTER-IV

BCAB2201T English Communication Skills-II
 BCAB2202T Computer Networks
 BCAB2203T Computer Oriented Numerical and Statistical Methods
 BCAB2204T Relational Database Management Systems
 BCAB2205L Software Lab-V (Computer Oriented Numerical and Statistical Methods lab)
 BCAB2206L Software Lab-VI (Relational Database Management System Lab)
 BCAB2207T Punjabi (Compulsory)-IV or Punjabi Compulsory-IV (Mudhla Gyan)

PART-III SEMESTER-V

BCAB3101T English Literary Skills-I
 BCAB3102T System Analysis and Design
 BCAB3103T Java Programming
 BCAB3104T Web Designing using ASP.net
 BCAB3105L Software Lab - IX (Based on paper BCAB3103T: Java Programming)
 BCAB3106L Software Lab - X (Based on paper BCAB3104T: Web Designing using ASP.net)

SEMESTER-VI

BCAB3201T English Literary Skills-II
 BCAB3202T Software Engineering
 BCAB3203T Operating Systems
 BCAB3204T Python Programming
 BCAB3205L Software Lab - XI (Minor Project)
 BCAB3206L Software Lab - XII (Based on BCAB3204T: Python Programming)

B.ED. SEMESTER-I

EDUBED1101T Paper-I	:	Philosophical Perspective in Education
EDUBED1102T Paper-II	:	Psychological Perspective in Education
EDUBED1103T Paper-III	:	Teaching-Learning Process
EDUBED1104T Paper-IV	:	Pedagogy of a School Subject-I Part-I
EDUBED1105T Paper-V	:	Pedagogy of a School Subject-II Part-I
EDUBED1106T Paper-VI	:	Library Resources and Art in Education
EDUBED1107T Paper-VII	:	Experiential Learning

SEMESTER-II

EDUBED1201T Paper-VIII	:	Sociological Perspective in Education
------------------------	---	---------------------------------------

EDUBED1202T Paper-IX	:	Educational Policy and Planning in Contemporary India
EDUBED1203T Paper-X	:	Curriculum Development
EDUBED1204T Paper-XI&XII:	:	Pedagogy of a School Subject-I (Part-II)
EDUBED1205T Paper-XI&XII:	:	Pedagogy of a School Subject-II (Part-II)
EDUBED1206T Paper-XIII	:	School Management
EDUBED1207T Paper-XIV	:	Enriching Learning Through ICT

PART-II SEMESTER-III

EDUBED2301P Paper-XV	:	School Internship Subject-I (Teaching Subject)
EDUBED2302P Paper XVI	:	School Internship Subject -II (Teaching Subject)
EDUBED2303P Paper XVII	:	Engagement with Community (Experience for Social and Environmental Sensitivity)

SEMESTER-IV

EDUBED2401T Paper-XVIII	:	Assessment for Learning
EDUBED2402T Paper-XIX	:	Gender, School and Society
EDUBED2403T Paper-XX	:	Inclusive School
EDUBED2404T Paper-XXI	:	Understanding the Self
EDUBED2405T Paper-XXII	:	Reading and Reflecting on Texts
EDUBED2406T PaperXXIII	:	Strengthening Language Proficiency
EDUBED2407T Paper XXIV	:	Health and Physical Education
Paper XXV & XXVI : Optional Courses		
EDUBED2408T Option (i)	:	Guidance and Counselling
EDUBED2414T Option (vii)	:	Special Education

B.COM. PART-I SEMESTER-I

BCOU1101T: Punjabi	
BCOU1102T: Punjabi Compulsory (Elementary Knowledge-I)	
(Special Paper in Lieu of Punjabi)	
BCOU1103T: English (Communication Skills)	
BCOU1104T: Financial Accounting-I	
BCOU1105T: Business Laws-I	
BCOU1106T: Computer Applications in Business	
BCOU1107T: Principles of Economics-I	

SEMESTER-II

BCOU1201T: Punjabi	
BCOU1202T: Punjabi Compulsory (Elementary Knowledge-II)	(Special Paper in Lieu of Punjabi)
BCOU1203T: English (Communication Skills)	
BCOU1204T: Financial Accounting-II	
BCOU1205T: Business Laws-II	
BCOU1206T: Business Mathematics	
BCOU1207T: Principles of Economics-II	
Drug Abuse : Problem, Management and Prevention (qualifying paper)	

PART-II

- BCOU2301T Punjabi
 BCOU2302T Punjabi Compulsory (Elementary Knowledge) (Special Paper in Lieu of Punjabi)
 BCOU2303T English (Communication Skills)
 BCOU2304T Principles of Business Management
 BCOU2305T Corporate Accounting-I
 BCOU2306T Income Tax Law - I
 BCOU2307T Business Statistics
 Environment and Road Safety Awareness (Qualifying Paper)

SEMESTER-IV

- BCOU2401T Punjabi
 BCOU2402T Punjabi Compulsory (Elementary Knowledge) (Special Paper in Lieu of Punjabi)
 BCOU2403T English (Communication Skills)
 BCOU2404T Company Law
 BCOU2405T Corporate Accounting-II
 BCOU2406T Income Tax Law - II
 BCOU2407T Operations Research

PART-III**SEMESTER-V**

- BCOU3501T Punjabi Compulsory
 BCOU3502T Punjabi Compulsory (Elementary Knowledge) (Special Paper in Lieu of Punjabi)
 BCOU3503T Management Accounting-I
 BCOU3504T Cost Accounting -I
 BCOU3505T Indirect Taxes
 BCOU3506T Auditing
 BCOU3509T Money and Banking

SEMESTER VI

- BCOU3601T Punjabi Compulsory
 BCOU3602T Punjabi Compulsory (Elementary Knowledge) (Special Paper in Lieu of Punjabi)
 BCOU3603T Management Accounting-II
 BCOU3604T Cost Accounting-II
 BCOU3605T Business Environment
 BCOU3606T Entrepreneurship and Governance
 BCOU3609T Fundamentals of Insurance

BACHELOR OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE**SEMESTER-I**

- LISB1101T : Foundations of Library and Information Science
 LISB1102T : Knowledge Organization and Information Processing: Theory
 LISB1103T : Knowledge Organization and Information Processing: Classification PracticeCC & DDC
 LISB1104T : Knowledge Organization and Information Processing: Cataloguing Practice

SEMESTER-II

- LISB1206T : Management of Libraries and Information Centres

LISB1207T : Information Sources and Services
LISB1208T : Information and Communication Technology in LICs

B.A. (I, II and III)

- (A) English (Communication Skills)
(B) Punjabi Compulsory **OR** Punjabi Compulsory Mudhla Gyan
(C) Drug Abuse : Problem, Management and Prevention (Qualifying paper for second semester only)
(D) Environmental and Road Safety Awareness (Qualifying paper for Semester-III only)

Any THREE Elective subjects from the following groups. Select only one subject from each group :

- Group -I** : Economics **OR** Education **OR** Defence
Group -II : History **OR** Mathematics **OR** Psychology
Group -III : Political Science
Group -IV : Punjabi Literature **OR** Hindi Literature **OR** English Literature
Group -V : Public Administration
Group -VI : Computer Application
Group -VII : Sociology
Group -VIII : Religion

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN ACCOUNTING AND TAXATION

SEMESTER-I

- AGDAT1101T : Business Accounting
AGDAT1102T : Contemporary Auditing
AGDAT1103T : Direct Tax Laws
AGDAT1104T : Project Report
(Based on Accounting, Auditing & Taxation)

SEMESTER-II

- AGDAT1201T : Advance Accounting
AGDAT1202T : Goods & Service Tax
AGDAT1203T : Corporate Tax Planning
AGDAT1204T : Viva-voce

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION

SEMESTER-I

- JMCAGD1101T Paper-I : Introduction to Mass Communication
JMCAGD1102T Paper-II : Writing and Reporting for Media
JMCAGD1103T Paper-III : New Media
JMCAGD1104T Paper-IV : Growth and Development of Print Media in India

SEMESTER-II

- JMCAGD1201T Paper-V : Advertising
JMCAGD1202T Paper-VI : Electronic Media
JMCAGD1203T Paper-VII : Editing and Editorial Writing
JMCAGD1204T Paper-VIII : Project Report

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN HIV/AIDS COUNSELLING (ANNUAL)

- Paper I : Introduction to HIV/AIDS
Paper II : HIV/AIDS Counselling
Paper III : HIV/AIDS Prevention
Paper IV : Project work (Field Study) and Viva Voce

ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN CONFLICT RESOLUTION (ANNUAL)

- Paper I : Fundamentals of Conflict and Conflict Resolution
Paper-II : Conflict Resolution : The Indian Perspective
Paper-III : Peace Building and Agencies of Conflict Resolution
Paper-IV : Project Report

**ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN CRIMINOLOGY AND
POLICE ADMINISTRATION (ANNUAL)**

Paper-I	:	Criminology
Paper-II	:	Theory of Police Administration
Paper-III	:	Criminal Law
Paper-IV	:	Fundamentals of Criminalistics and Crime Scene Investigation
Paper-V	:	Criminalistics and Physical Evidences

**ADVANCED GRADUATE DIPLOMA IN COUNSELLING FOR SUBSTANCE ABUSE
PREVENTION AND TREATMENT (ANNUAL)**

Paper-I	:	Substance Abuse : Nature and Prevalence
Paper-II	:	Substance Abuse: Counselling Process and Models
Paper-III	:	Substance Abuse: Counselling Skills for Prevention and Intervention
Paper-IV	:	Project work (Field study)

50 Marks for Project Report + 50 Marks Viva =100 Marks

DIPLOMA IN LIBRARY SCIENCE (D.LIB) (ANNUAL)

LIBDA01T	:	Library Organisation and Management
LIBDA02T	:	Reference Service and Document Bibliography
LIBDA03T	:	Organisation of Library Materials
LIBDA04T	:	Library Classification (Practice)
LIBDA05T	:	Library Cataloguing (Practice)

DIPLOMA IN DIVINITY (SRI GURU GRANTH SAHIB STUDIES) (ANNUAL)

ਪਰਚਾ ਪਹਿਲਾ	:	ਗੁਰਬਾਣੀ ਬੋਧ
ਪਰਚਾ ਦੂਜਾ	:	ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ
ਪਰਚਾ ਤੀਜਾ	:	ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਅਧਿਐਨ
ਪਰਚਾ ਚੌਥਾ	:	ਕੁਝ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ-ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚਯ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਕਾ (PUNJABI PRAVESHKA)

ਪਰਚਾ ਏ	:	ਵਿਆਕਰਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾ (Grammar and Composition)
ਪਰਚਾ ਬੀ	:	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ (Introduction of Punjabi Language, Literature and Culture)

ਗਿਆਨੀ (GYANI)

ਪਰਚਾ ਪਹਿਲਾ	:	ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ
ਪਰਚਾ ਦੂਜਾ	:	ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ)
ਪਰਚਾ ਤੀਜਾ	:	ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ
ਪਰਚਾ ਚੌਥਾ	:	ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ
ਪਰਚਾ ਪੰਜਵਾਂ	:	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ

**CERTIFICATE COURSE IN QUESTIONED DOCUMENTS AND FINGER PRINT
ANALYSIS (6 MONTHS)**

Paper-I	:	Questioned Documents Examination
Paper-II	:	Finger Print Examination

CERTIFICATE COURSE IN COMPUTER APPLICATION (6 MONTHS)

CCAC101T	:	Introduction to Information Technology
CCAC102T	:	MS Office Automation Tools
CCAC103T	:	Computer Communication & Internet
CCAC104P	:	Software Lab-I (MS Office Automation Tools)
CCAC105P	:	Software Lab-II (Computer Communication & Internet)

ADMISSION HELPLINE

Administrative Staff

Assistant Registrar - Mr. Ashok Kumar	73074-89164
Superintendent Admissions - I & II - Sh. Rajesh Kumar	98781-25795
Superintendent Admissions - III - Mrs. Parvinder Kaur	95010-21657
Superintendent Admissions - IV - Mrs. Beant Kaur	84278-60229
Superintendent Admissions - V - Sh. Durga Dutt	84370-92082
Superintendent Accounts - Mrs. Kamlesh Rani	62396-26454
Head office - Surinder Yadav	95017-33066
Library Incharge - Dr. Amit Kumar Mittal	98728-08291
Steno to Teachers - Mrs. Kiran Bala	94179-30794

E-mail: director_cdoe@pbi.ac.in
Website of the Centre. : <http://www.cdoepunjabiversity.in>,
pbi.ac.in
Website of Punjabi University : <http://www.punjabiversity.ac.in>

Prospectus Committee

Dr. Harpreet Kaur (Convener)
Dr. Shivani Thakar (Co-Convener)
Dr. Amita
Dr. Gurpreet kaur

Composed By

Harjinder Singh Bhullar

ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੋਰਸ (ਸੈਸ਼ਨ 2025-26 ਲਈ)

ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ.

1. ਐਮ. ਏ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
2. ਐਮ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ
3. ਐਮ. ਏ. ਹਿੰਦੀ
4. ਐਮ.ਏ. ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ.
5. ਐਮ.ਏ. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ
6. ਐਮ. ਏ. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ
7. ਐਮ.ਏ. ਇਤਿਹਾਸ
8. ਐਮ.ਏ. ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ
9. ਐਮ.ਏ. ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ
10. ਐਮ.ਏ. ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਚਾਰ
10. ਐਮ. ਏ. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਐਮ.ਏ.

11. ਐਮ. ਏ. ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ
12. ਐਮ. ਏ. ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ
- ਕਿੱਤਾ ਮੁੱਖੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ.
13. ਐਮ.ਬੀ.ਏ.
14. ਐਮ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.
15. ਐਮ. ਕਾਮ.
16. ਐਮ.ਲਿਬ.

ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਅੰਡਰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸ

1. ਬੀ.ਬੀ.ਏ.
2. ਬੀ.ਸੀ.ਏ.
3. ਬੀ.ਐਡ.
4. ਬੀ.ਕਾਮ
5. ਬੀ.ਲਿਬ.
6. ਬੀ.ਏ.

ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ

1. ਐਡਵਾਂਸਡ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਐਕਾਊਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ
2. ਐਡਵਾਂਸਡ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਚਾਰ
3. ਐਡਵਾਂਸਡ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕਨਫਲਿਕਟ ਰੈਜ਼ੋਲੁਸ਼ਨ
4. ਐਡਵਾਂਸਡ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕਰਿਮਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਐਡਮਿਨੀਸਟਰੇਸ਼ਨ
5. ਐਡਵਾਂਸਡ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ. ਬੇਜ਼/ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ
6. ਐਡਵਾਂਸਡ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਫਾਰ ਸਬਸਟਾਂਸ ਆਬੁਜ਼ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਐਂਡ ਟਰੀਟਮੈਂਟ
7. ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਇੰਸ (ਡੀ. ਲਿਬ.)
8. ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਡਿਵਨਿਟੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਟੱਡੀਜ਼)
9. ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਕਾ
10. ਗਿਆਨੀ
11. ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਇਨ ਕੁਐਸ਼ਨਚਨਡ ਡਾਕੂਮੈਂਟਸ ਐਂਡ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਨੈਲਿਸਿਜ਼ (ਛਿਮਾਹੀ)
12. ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਇਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ

**ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ ਚੈੱਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਈਆਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।